MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 132 - Barcelona, dijous, 13 d'Agost de 1931

El partit que ens regategi l'Estatut, mai més no podrà dir que és un partit liberal.

EN AQUESTS MOMENTS DIFÍCILS

L'hora de l'optimisme

En tota la nostra vida no havíem viscut moments tan difícils com els actuals. Dies d'inquietud : les converses sobre la situació política i social us arriben a encrespar els nervis. I com si l'estat de l'excitació dels individus i de la collectivitat dependués de la pressió atmosfèrica, és fàcil d'observar la puja de l'optimisme i la crisi de pessimisme. Dues setmanes abans de la votació de l'Estatut, la qüestió política i social va provocar una crisi de nervis. Totes les converses eren pessimistes. La situació es va aclarir cinc o sis dies abans del diumenge de l'Estatut. Més tard, quatre o cinc dies després del 2 d'agost, l'onada de pessimisme ha cobert tot el país. I ara estem en plenes tenebres, i cada home és una pila elèctrica.

Aquestes puges i baixes del baròmetre polític indiquen que, encara que la situació és delicada, depèn molt de l'estat d'esperit del malalt.

Com sempre, i ja ho hem dit altres vegades, s'encavallen ara la qüestió política i la social. Molts catalanistes s'estranyen d'aquest fet, i no obstant no hi ha res més natural. Aquests dos problemes només podien sortir a la llum pública durant els breus períodes d'una llibertat relativa. I quan arribava un d'aquests períodes llampec de tolerància, el catalanisme i l'obrerisme intentaven acaparar l'atenció del públic i conquistar posicions noves.

Les exageracions del sindicalisme anarquista preocupen ara l'opinió. Certament, el sindicalisme no havia arribat mai a enrarir com ara l'atmosfera del país. Però cal reconèixer que el sindicalisme ha canviat de procediments. El sindicalisme ja no fa atemptats i tolera la crítica de la premsa. Aquests guanys potser no cal inscriure'ls a la llista de mèrits personals de ningú. La llibertat implantada pel règim ha obligat els sindicalistes a canviar de tàctica. No tolerar la crítica, en un temps en què està permès atacar el mateix govern, faria riure. Aquesta evolució permet esperar que el progrés no s'aturarà aquí. El sindicalisme haurà d'evolucionar per força, perquè no resistirà el corrent de l'opinió. Si al govern li és impossible actuar d'amagatotis i fer unes finances clandestines, també el sindicat es veurà obligat a actuar democràticament i a sotmetre a votació els projectes i la gestió administrativa dels directors. L'ambient de dictadura ha passat, i tant els de dalt com els de baix, patrons i obrers, hauran d'aclimatar-se al règim de ventilació forçosa.

La pressió extraordinària de la qüestió sindical coincideix amb l'hora delicadíssima de la presentació de l'Estatut de Catalunya al Govern i a les Corts Constituents. També és evident que en aquest punt la situació ha arribat a un moment agut. La concòrdia ha passat per una crisi greu. Es culpa nostra això? Es culpa d'ells, de Madrid? Ara més que mai cal que no ferim els sentiments de ningú. Una petita relliscada pot tenir conseqüències incalculables : és molt exposat jugar amb els sentiments del pròxim. Nosaltres ja estem acostumats a sentir-nos-ho dir tot, però la nostra situació no és pas igual a la de la resta dels espanyols. La igualtat entre les dues democràcies no serà un fet fins que l'Estatut sigui aprovat. Entretant, la nostra inferioritat és manifesta.

Quan parlem del perill de jugar amb els sentiments d'Espanya, no creiem necessari recomanar el respecte a la resta dels espanyols, perquè d'això ni cal parlar-ne als catalans. En els moments de més tivantor entre Catalunya i Madrid seria impossible trobar en els diaris catalans una ofensa al castellà com a castellà. Hem sofert tant d'això, que som incapaços de caure en aquesta indelicadesa. El sentiment que podem ofendre no és pas aquest, sinó un altre que, encara que no tan fort com el de raça, mereix també el màxim respecte. Els republicans espanyols han creat una zona de respecte i simpatia al voltant del Govern que ha portat la República. Aquest respecte no és injustificat i demostra, de més a més, l'existència d'un sentiment de gratitud que mereix tota la consideració i admiració. Qualsevol manifestació de sospita — els fets ho han demostrat — es liquida a compte de la concòrdia. Si fóssim capaços d'una revifada de confiança envers els homes que varen avalar amb la seva paraula el Pacte de San Sebastián i que han portat la República, veuríem de seguida com la concòrdia és encara capaç de fer miracles. En aquest moment, mentre el president Macià i els parlamentaris es preparen per anar a presentar l'Estatut de Catalunya, un crèdit de confiança als nostres homes i al Govern seria la millor assistència que podríem prestar (i tenim obligació de prestar) a la delegació catalana.

L'optimisme engendra l'optimisme. Si teniu una mica d'alè per renovar el nostre estat d'esperit, podríem presenciar el gran miracle de la concòrdia, i l'ambient polític canviaria en quatre dies. L'Estatut l'hem de presentar amb la cara ben alta i amb un somriure amistós. Ens el tenim ben guanyat. Hem fet durant molts anys tota mena de plebiscits. El partit que ens el regategi, mai més no podrà dir que és un partit liberal.

Els diputats catalans abans de la comentada reunió de diumenge passat a la Generalitat

De Dijous — a Dijous

Parlem-ne dels burgesos

Existeix una interpretació candorosa de la història, segons la qual, successivament, la humanitat s'ha vist oprimida per uns «dolents» en forma de dèspotes, tirans i burgesos. La munior dels bons gemegava encadenada. Els «dolents» menjaven i reien i, en definitiva, eren uns perfectes paràsits.

Potser seria hora d'examinar amb compte aquesta hipòtesi, la qual, sense deixar de contenir algunes engrunes de veritat, és falsa, en bloc, com tots els fanatismes.

Cal deixar de banda les interpretacions massa fàcils i esquemàtiques del fet històric : creure que el progrés humà s'ha esdevingut «solament» per les oposicions i que les castes directives han estat una mera flora parasitària, certament és donar proves d'una credulitat i d'una peresa mental que no mereix ésser tinguda tan en compte com avui es fa pertot arreu.

L'autor d'aquestes línies, el qual té a molt honor la seva neta ascendència burgesa, no pot estar-se de somriure en veure l'esforç que fan actualment gairebé tots els burgesos com ell que saben llegir i escriure d'ésser burgès. Escoltant aquests neòfits, per treure's del damunt la terrible lepra creurieu que els burgesos han dut Catalunya — i el món — a la ruïna.

I la veritat és tota altra ; la burgesia ha controlat el món durant un lapse de temps que ella era necessària i que ella representava l'única agrupació de forces constructives dins la societat, en mig d'una aristocràcia sense virtuts i un poble sense cultura, fàcil «vinya» de tots els demagogs. Car, durant aquell temps, el burgès mai no va tenir-se-les amb el poble, sinó a través del demagog.

Abans del burgès va manar el guerrer, perquè en èpoques de turbulència i d'inestabilitat, només pot «construir» aquell que té la força de les armes.

Es possible que l'oportunitat de la burgesia hagi passat ; però això no és cap raó per maleir-la ni per avergonyir-se'n. (Naturalment, ens referim a tots els que no siguin professionals del candor històric.)

En resignar el comandament, però, la classe burgesa (que s'ha nodrit principalment de l'intellectual i de l'obrer i que, per altra part, ha estat d'ençà que el món és món la classe oberta per antonomàsia), la classe burgesa s'adreça a la seva hereva en forma semblant a la d'aquell àrab, posseïdor del millor cavall del món, quan aquest li fou robat per un enemic : tota la por del propietari era que el fugitiu no sabés esperonar bé el seu cavall i que la bèstia perdés la fama d'ésser el millor corredor d'Aràbia.

Catalunya té una indústria florent, una economia sana, una prosperitat, un nivell de cultura, una fesomia europea : tot això són avantatges positius, sabuts, certs. Cal mirar-s'hi molt a desfer-nos-en per anar darrera de les meravelloses prometences de certa classe de persones les quals, ara com ara, no tenen al cap altra cosa sinó una fe fanàtica en unes coses vagues que han de passar el dia que arribi un gran trasbals. En front d'aquestes vaguetats hi ha coses molt sòlides i positives i, l'única cosa certa que veiem d'aquest paradís boirós, és la seva posta : una ruïna material i moral i unes llargues anyades de dolors collectives horribles.

I, què voleu que us digui, però el que us escriu això — burgès incorregible — no sabria fiar-se sinó d'allò que conté una mica d'intelligència.

Perquè si no, tant se val creure amb fantasmes i bruixes ; i almenys, això és inofensiu. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Aclariment

Els nostres lectors devien adonar-se que el paper del número passat de MIRADOR, com el d'aquest, era manifestament inferior a l'acostumat. Els preguem que prenguin paciència com n'hem hagut de pendre nosaltres. La fàbrica del Prat, degut a les dificultats d'aquestes darreres setmanes, no ens ha lliurat la fabricació especial que sol servir-nos i ens hem hagut d'acontentar amb el que hem trobat.

Unamuniana

L'altre dia, al Congrés dels Diputats, don Miguel de Unamuno va felicitar efusivament el professor Ortega, i tots dos començaren a parlar del problema català.

L'Unamuno, engrescat per aquest tema, que tant li plau, es mostrà amb nosaltres més amatent que d'habitud, com es pot veure per aquesta frase allusiva a Franco, Sediles i Jiménez :

—*Mire usted, don José : con los catalanes todavía puede uno transigir. Lo peor son esos moros amigos que les han salido ahora...*

Una dita d'En Prieto

Al Congrés fa una calor que no s'hi pot viure. Un dels dies que el termòmetre havia pujat d'allò més, poc abans de començar la sessió, un diputat socialista molt conegut a Madrid per la seva gorra de quadros blancs i negres, va preguntar al ministre d'Hisenda des del seu seient :

—*Oye, Indalecio : ¿nos podemos quitar la americana?*

El senyor Prieto contestà amb tota rapidesa :

—*Los unos a los otros, no.*

Elegància i patriotisme

Jaume Vachier és el regidor més democràtic i el que vesteix més a la *négligé* de la Casa Gran. L'altre dia, en acabar aquella sessió memorable durant la cual els taxistes feren la seva defensa i en què ell parlà amb la mà a la butxaca esquerra del pantalon, dos regidors de la Lliga comentaven en veu alta la manera de vestir dels regidors i deien :

—Ah, el nostre comte de Güell...

—Indiscutiblement, és el regidor més elegant del Consistori.

Vachier, que va sorpendre la conversa, intervingué amablement :

—Es que vesteixo a l'estranger !

La riallada encara ressona ara.

Piquiponiana

El senyor Pich i Pon rebé, dies enrera, als seus famosos tallers d'*El Día Gráfico*, que són el màxim element de propaganda de la Societat d'Atracció de Forasters, la visita d'una parella d'artistes de cinema que havien arribat de Cinelàndia.

Com és natural es parlà de l'art setena, i Pich i Pon, sempre atent, volgué demostrar l'estimació que sentia pel cinema i digué amb aire triomfal :

—Des de petit que sento una profunda admiració per la *cinegètica*.

Escola Pich i Pon

L'escola Pich i Pon cada dia compta amb major nombre de decidits i entusiastes partidaris. A Vilanova, per exemple, tenen un regidor que en plena sessió ja se'ls ha despenjat amb aquesta :

—No hi ha altra solució. Se li ha d'imposar una *sensació* !

El Dr. Aguadé, estiuejant

El doctor Aguadé, com cada any, estiueja a la platja de Vilanova. Aquest, almenys, és el seu propòsit, bé que tot sovint, per exigències del càrrec, sols pot permetre's el luxe de sopar en companyia de la família.

A la platja de Vilanova, a propòsit d'aquest estiueig tan a petites dosis del nostre batlle, sovint sentiu interrogar el noi Aguadé amb aquestes paraules :

—I doncs, quan arriba el teu pare? No se'l veu mai !...

—Demà segurament a les tres serà a casa.

L'altre no sembla satisfet de la resposta. Per si acàs, formula la pregunta aclaratòria :

—I bé... del matí o la tarda?

Quines coses!

El portantveu de l'Esquerra Catalana a la premsa diària de Barcelona, no s'està de res. L'altre dia, a la secció de cinema, un amic nostre que s'amaga discretament sota les inicials S. G., ens deia unes coses tan enciseres com aquesta :

«La taverna de Singapour (sic), plena de remors de rotació de ventre de mestissa...»

Ai, S. G. ! D'on les treus aquestes cosasses? Sort, però, que no et llegeixen les filles de Maria.

És veu que ja sap amb qui tracta

El nostre collaborador l'erudit Miquel Capdevila, no fa gaire que s'ha casat. Ja de temps tenia llogat el pis on ha anat a viure amb la seva esposa, en el qual anava guardant la immensa paperassa que té recollida i que cada dia creix, puix mai no para d'arreplegar. El menjador d'aquest pis — que fins ara no ha estat restablert a la seva funció —, a més d'acollir piles de llibres, diaris, revistes i papers de tota mena, tenia les seves parets exornades amb una atapeïda collecció de gravats. Eren tants els que hi havia que el novell matrimoni acordà fer-ne neteja, i començà a triar-los per deixar-n'hi només tres o quatre.

Entre ells n'hi havia un que representava *L'attente conjugale*, amb una dona, davant d'una taula parada, amb la impaciència reflectida en tota la seva actitud.

—Aquest sí que el podrem treure—digué la novella esposa—, que bé prou que la representaré jo al natural aquesta escena !

Per si no ho saben els nostres lectors, Miquel Capdevila és d'aquells homes als quals no els arriba mai l'hora de tornar a casa. De vegades el trobareu a les cinc de la tarda i us dirà que se'n va a dormir, o a dinar.

Sort, però, que diu que ara ja té ferms propòsits d'esmena.

Un joc de cartes

Respecte una nota d'aquesta secció apareguda fa quinze dies, a propòsit d'un article del senyor Francesc Serinyà publicat a *L'Opinió*, vàrem rebre del senyor aviador Josep Canudas l'aclaració següent :

«Amb motiu d'un article del senyor Serinyà a *L'Opinió* i pel sol fet d'ésser aquest senyor empleat en les oficines d'aquest aeròdrom de la meva direcció, em veig barrejat en un *mirador indiscret* i en forma ben poc agradable per a les meves conviccions.

»Jo, i en l'època ja un xic llunyana en què vaig ésser secretari de l'Aero Club, vaig complimentar, com era natural, tots els acords que emanaven del seu Consell Directiu, encara que alguna vegada no fossin massa o gens simpàtics a la meva idealogia.

»Feta aquesta aclaració, crec inútil tenir que fer noves manifestacions de catalanitat i republicanisme, quan tothom sap de sobres, inclús els inspiradors d'aquell *mirador indiscret*, quant arrelades han estat de sempre en mi i com sovint m'han ocasionat dificultats.»

Estàvem disposats a creure que el senyor Canudas, fent aquella petició a què l'obligava el càrrec de secretari, havia patit molt en les seves conviccions, almenys havia patit tant com quan va demanar ésser oficial de complement, o quan sortia retratat amb una infanta a cada costat, o en altres ocasions que sentim moltíssim no tenir espai per recordar-les.

Però vetaquí que ens trobem que als llibres de l'Aero Club només consta que el 12 de setembre de 1928 s'acordava el canvi del nom de Lliga Aeronàutica de Catalunya, i prou. I l'endemà sortia l'ofici firmat pel secretari Canudas demanant l'afegit del «Real», sense que en cap acta del Club consti que s'hagi pres aquest acord. Entesos? Entesos.

Quant al senyor Serinyà, ja ens permetrà que li diguem que amb això també queda contestat el que diu en la seva carta. Ara, pel que fa a les qüestions accessòries, hem de dir-li : *a*) respecte si la nota que l'ha fet replicar havia d'anar amb signatura responsable, qualsevol solt anònim de MIRADOR és més responsable que molts articles firmats ; *b*) si d'ençà que s'ha fet públic que és empleat de l'Aeròdrom Canudas, es passa el dia donant cops de cap per les parets, la feina és del propietari de l'immoble ; *c*) de tot allò de si l'Aero Club de Catalunya — parlem clars — fa aviació de casino, en parlarem algun dia, si ens passa pel cap o ho creiem oportú, i segurament el senyor Serinyà i els seus amics no ens ho agrairan. Entesos, també? Entesos.

I ja ens perdonarà el senyor Serinyà que no publiquem *in extenso* la seva carta. De rectificar, ja veu que rectifiquem.

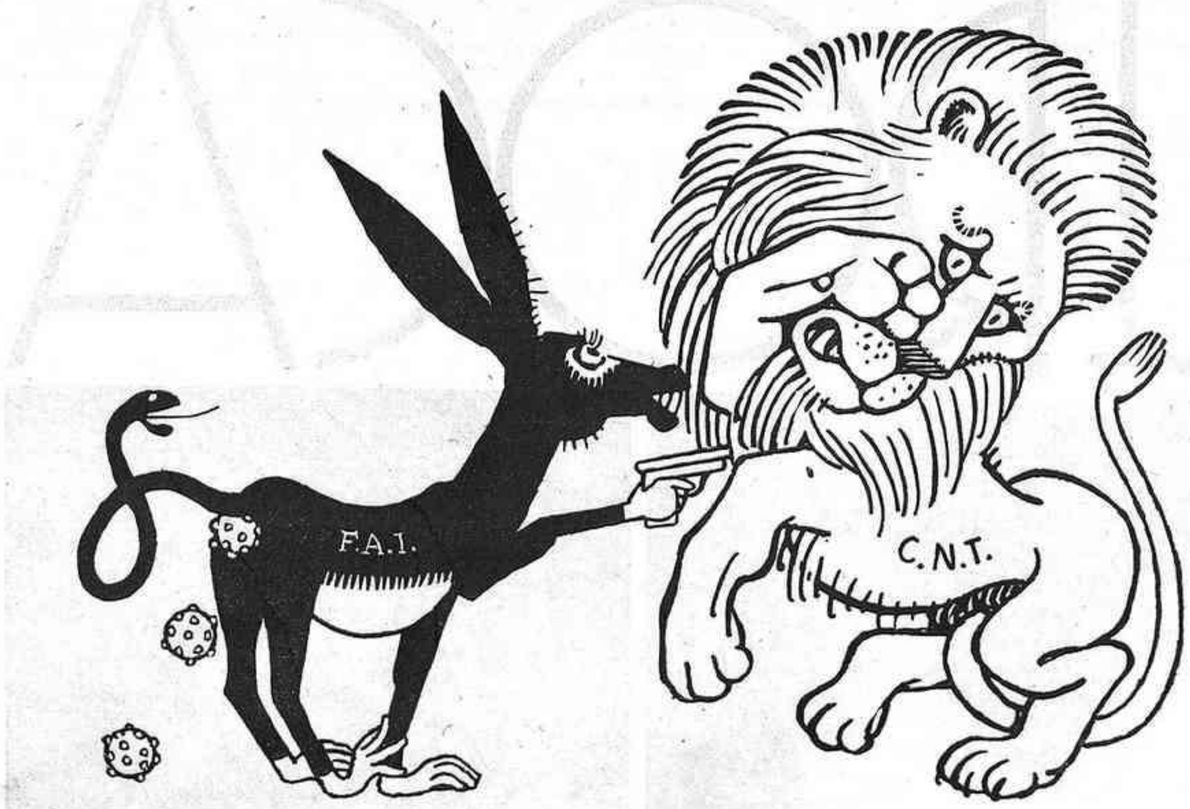

— Dóna'm els "calés", segueix-me i calla.

(c) Ministerio de Cultura 2006

L'equip del senyor Hermosilla

El senyor Hermosilla, upetista en els seus bons temps, ha esdevingut un ferm admirador del senyor Macià i es deixaria matar per Catalunya i per l'Estatut.

Divendres va presentar-se—amb jaqué i tot—a la Generalitat per tal de lliurar al President les signatures dels «Hijos de Iberia».

Per tal de donar a l'acte aquella solemnitat que requeria, el senyor Hermosilla va delegar la representació de tots aquells ciutadans espanyols que havien signat, en unes quantes artistes del Paral·lel, les quals lluïen vestits regionals.

Els periodistes van interrogar-les.

—Fulana de Tal, del Bataclan; no es descuidi de posar-ho al diari, del Bataclan, eh?

—Jo, sóc del Moulin.

—Ballarina?

—No, cupletista. La ballarina és aquesta...

—Vostè?

—Sí, senyor, per servir-lo. Faci constar que sóc del Sevilla. De vegades això pot fer servei...

—Així totes són artistes, vostès?

—Jo, no—respon una—; jo sóc comerciant.

—Ah, sí? I... a què es dedica?

—Venc postals...

—Ai, caram, caram...

En aquell moment entrà el senyor Hermosilla.

—*¿Son ustedes periodistas?*

—...

—*Lo celebro. Les estimaré que desmientan la versión circulada estos dias, acerca de esas señoritas que me acompañan* (elles no ho sentien perquè feien barrila sota el bust de Prat de la Riba). *Se trata de señoritas de distinguidas familias no catalanas, que han accedido a mis ruegos y me han honrado acompañándome en esta visita solemne al venerable Maciá...*

No hi hagué cap periodista que trenqués la solemnitat de l'acte. Tots, com un sol home, van saber aguantar-se el riure.

Malgrat això, i malgrat que la majoria d'elles eren catalanes (una sola no ho era: era d'Alger), l'acte va resultar molt emocionant, i tothom va sortir satisfet.

—Per no haver fet cap assaig—digué un maliciós—ha sortit bastant bé.

Felicitem el senyor Hermosilla i el seu equip. Quan es cansi d'entrenar-lo, que ens avisi.

Una carta d'En Pujols

En Pujols, per al qual no tenim un no, ens ha escrit, perquè ho publiquem, el que segueix:

«Estimat Director i car amic: En el número passat i en la secció de «Mirador indiscret» publicàveu una nota titulada *Pujols profeta*.

»En ella hom deia que jo havia dit a l'actual alcalde de Martorell, amic meu de molts anys: «Tu vols cremar la bandera catalana, però vindrà dia que te la trobaràs a la calaixera.»

»I afegeix que al cap d'un any li vaig dir: «No vols deixar ballar sardanes i acabaràs ballant-ne tu.»

»No sé qui és qui us ha donat aquesta informació.

»El fet és que en temps de la monarquia, quan l'amic Riera no era partidari de posar la bandera catalana, jo li vaig dir: «La bandera catalana i la sardana us les trobareu a casa. La bandera la posareu i de sardanes en ballareu també vosaltres.» En dir vosaltres, em referia al Centre Republicà, on l'amic Riera hi té una gran majoria que segueix la seva política.

»L'amic Riera va respondre a la meva profecia amb una altra que ha resultat tan certa com la meva:

»—Mira — em va dir—. La bandera catalana no la posarem mentre hi hagi monarquia. El dia que proclamem la república, jo seré el primer de posar-la.

»Consti, doncs, que jo no li vaig dir que ell volia cremar la nostra bandera gloriosa — testimoni ell mateix — ni que ell ballaria sardanes.

»La informació queda rectificada en el sentit esmentat.

»El vostre amic que us saluda, *Francesc Pujols*. — 10 d'agost de 1931.»

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS

F. FERRER AYMAR

Claris, 5 : Telèfon 19763

BARCELONA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11

Telèf. 11655

Història verídica d'un "barman" català

Arreu del món el coneixen per Tommy. Però es diu Antoni Pastor. I és català. Un d'aquells catalans assedegats d'aventura, que el dia menys pensat s'embarquen a la Porta de la Pau, a la recerca d'emocions inèdites, els uns, a la recerca de glòria i fortuna, els altres, i que després hom els troba en els recons més insospitats de la terra, exercint els oficis més inversemblants.

A Barcelona, Tommy anava fent la viuviu. Anava vegetant. Ací caic, allà m'aixeco. I un bon dia se li acut d'anar-se'n a Amèrica. Pensat i dit. Dit i fet. I ja me'l teniu a Santiago de Cuba, fent anar l'alambí de rom dels catalans Rovira i Mestres, fabricants del rom Carta Blanca. Però tots els seus pensaments volaven cap a Nova York. Nova York l'obsessionava. Nova York el sollicitava insistentment. I cap a la ciutat dels gratacels s'ha dit. Amb les butxaques plenes d'ilusions. La seva única fortuna.

Allà es va posar a fer de *barman*. Com hauria pogut fer de venedor de diaris. La qüestió era no morir-se de fam. I apendre l'anglès. El varen posar darrera del taulell de l'Hotel Vanderbilt. En aquest hotel, el que havia d'ésser més tard baríton famós a tot Amèrica, el català Vidal, feia de fregaplats. I, acabada la feina, els dos amics es deixaven caure a la penya del carrer 31, al *boarding house* d'En Borràs, un altre català, on es reunien amb Carlos Villarias i Andrés Perelló de Segurola, llavors en plena *purée noire*, ara asos rutilants del *totalmente hablado en español*.

A Tommy, però, Nova York ja començava a venir-li petit. I se'n va anar a Califòrnia. A Los Angeles comença a fer-se famós. Li encarreguen l'organització d'un *cocktail party* a honor de Mr. Mc Adow, el ministre de Finances gendre de Wilson, que s'ha de celebrar a casa de Mr. Huntington, l'home més ric de tots els U. S. A. I es converteix de cop i volta en l'organitzador obligat d'aquesta mena de festes. I vinga ploure *cocktail parties*. I vinga muntar *cocktail parties*. N'organitza més d'un a la finca que Douglas i Mary posseeixen a Beverly Hills (Hollywood).

Però Tommy, inquiet nat, fa un bon dia les maletes i ja me'l teniu, la coctelera i ell, camí de Veracruz. Troba feina de seguida. El contracten a *Las brisas del Malecón*, tres o quatre portes més avall de *Recuerdos del porvenir*, un altre bar. Els mexicans es senten poetes quan han de batejar els seus bars. Aviat, però, esclata una revolució. Una de tantes. I cada dia, mentre els carrers s'estremeixen de trets, a *Las brisas del Malecón*, portes closes, Tommy, un 45 a una mà, la coctelera a l'altra, serveix *cocktails* inflamats als caps de la rebellió.

Fins que el nostre home és contractat per la Ward Line. I comença a servir mixtures complicades als passatgers del *Morro Castle*, primer, del *Siboney*, després, del *Wacouta*, finalment. Durant un viatge extraordinari, Havana-Nassau, que feia aquest darrer, els arriba el patètic S. O. S. que llença desesperadament el *Valbanera*, el vapor del naufragi famós.

Tommy, però, las de viatjar, desembarca. Passa una temporada al *Bar de la Opera* de México i, la prohibició havent escanyat el negoci als Estats Units, se'n va a París. I treballa al *Charring Cross*, al *Fantasio*, al *Relais de la Belle Aurore*, freqüentat per Chiappe i tota la policia, que beuen *cocktails* d'En Tommy, al costat dels asos de music-hall de més renom. Mistinguett i Harry Pilcer eren clients assidus. Després inaugura el bar americà de *La Coupole* que s'ha obert davant de *La Rotonde* per a fer-li la competència. I vinga servir *cocktails* a la gent més inversemblant: Foujita i Pascin, André Salmon, Man Ray i la seva amiga, la famosa Kiki, Kisling i Marie Wassilief...

A París, Tommy funda la Societat de *Barmen*. I guanya el primer premi del Campionat Internacional de *Barmen* Professionals. Després d'una breu estada al *Harry's Bar* de Deauville, Tommy se'n va al Havre, treballa a la *Grande Taverne* i s'estableix. Posa el *Tommy's Bar*. Llavors, però, se li mor la dona. I se'n torna a Barcelona. Ací, en el bar americà *Au Pingouin* del carrer d'Escudellers, l'hem conegut.

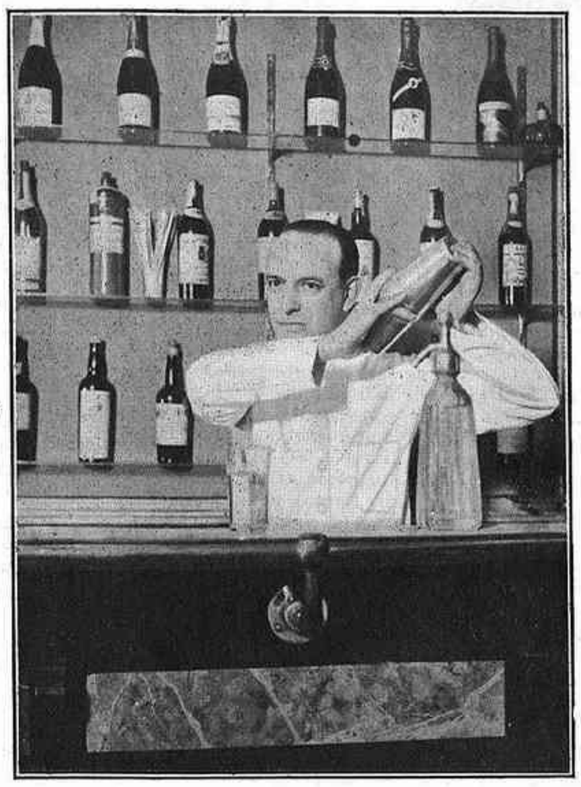

Antoni Pastor (Tommy)

Tommy guarda, ben emmagatzemades a la memòria, quantitat d'anècdotes pintoresques i divertides de les seves peregrinacions. I conserva — fresc i viu — el record dels múltiples catalans que trobava sempre a tot arreu.

A Mèxic, alternava el maneig de la coctelera amb la confecció d'articles per al gran diari *La Raza*, del qual era redactor i en el qual escrivien també dos catalans: Gou i Blanch, aquest darrer corresponsal de l'Estelrich. A New-Mexico, un poblet habitat únicament per pells roges, va fer la coneixença d'un missioner català. I un dia en un *automàtic* de Nova York, li serviren un plat detestable. «Que és dolent això!», se li va escapar en català. I el seu veí de taula, que encara no havia piulat en tot el dinar, d'exclamar també en català: «Si és tan dolent, feu-vos-en portar un altre.» Era de Girona. La major part de fundadors de la Societat de *Barmen* de París eren catalans. En el Campionat de *Barmen*, els catalans s'emportaren els millors premis. I dels millors *barmen* que hi ha actualment a França, la majoria són catalans. Amb tots aquests precedents, Tommy no s'amaga pas de confessar l'enorme decepció que ha sofert en arribar a Barcelona i no trobar un sol bar americà amb cara i ulls.

De catalans, tot el món en va ple. I d'estrangers que parlen el català, Déu n'hi do també. A Tommy li havien passat coses molt divertides. Una nit... Això passava entre Chicago i Los Angeles, en un pullman de la *Santa Fe Railroad*. En aquell corredor de cortines on hi ha les lliteres—allò que veiem en els films — Tommy llegia un llibre català. I el criat negre — aquell que veiem en els films — li va dir en la nostra llengua: «A quina hora el cridarem, senyor Tommy?» Aquell negre havia estat a Barcelona. Era l'entrenador de Jack Johnson. Tommy no sap com es diu. Però suposem que devia ésser aquell Gus Rhodes, nebot de Johnson, que entrenava l'ex-campió a l'Excelsior, per al seu match amb Cravan a la Monumental. *Ironies du sort*! Johnson, pobret, director d'orquestra d'un cabaret de cinquè ordre de Harlem. El seu nebot, porter de la *Railroad Santa Fe*...

Un altre dia, en un tramvia de Nova York, Tommy llegia *La Veu*. «D'on sou?», li va preguntar un *clergyman* en anglès. «*Spanish*», va respondre Tommy per a estalviar-se explicacions. «No — digué el pastor — vós sou de Catalunya. I Catalunya...» Ací, una descripció detallada de la història i la geografia del nostre país. El nostre home va trobar també a Mount Law (Califòrnia) una petita nordamericana que parlava correctament el català...

Però potser ja seria hora de parlar una mica de les habilitats de Tommy... Tommy és un home baixet, de rostre constantment iluminat per un somriure inefable. Però en agafar el *shaker*, la coctelera, el seu rostre es transfigura. I èsdevé de sobte singularment greu. D'una gravetat extrema i d'una suficiència profunda. Els ulls absents, fixos en un més enllà inconegut, el rostre travessat per una mena d'èxtasi infinit, que traeix una mena de convicció mística, d'accent patètic, amb una veritable unció, Tommy, en agitar rítmicament la coctelera, sembla practicar un ritus. Tot això dura un moment, un breu moment. I què en surt d'aquesta cerimònia? En surten uns *cocktails* meravellosos.

Tommy té les seves creacions. Enumerem-les. El *cocktail Belle Aurore*, que li va fer guanyar el campionat de 1929, celebrat en el Théâtre Apollo de París: un quart de gin, un quart de conyac, un quart de crema de cacao i un quart de Marie Brizard. Tommy ha creat també l'especial per dames que s'anomena *Caresse d'amour*: un rovell d'ou, quatre gotes de granadina, mig gin, un sext de Kirsch i un sext de Cointreau. I el *Bon Dieu*: gin, Cointreau i Cinzano. I el *Resedà*, el favorit del car Alavedra i d'un servidor: un terç de gin, un terç de conyac i un terç de menta.

Tommy us oferirà també, si els demaneu, els *cocktails* més famosos, els *cocktails* amb història. L'*Old fashion* que Tommy servia a Amèrica a l'aviador William Thow, fundador de l'esquadreta Lafayette de París, i que és el *cocktail* oficial de tots els aviadors; el *cocktail* més antic, *olf fashion*, a la vella manera, que data dels temps heroics del *cocktail*, quan encara no s'emprava la cocktelera. Aquest *cocktail* es fa amb un terròs de sucre, una rodanxa de llimona, una rodanxa de taronja, un tros de gel i whisky. Hi ha també el *cocktail* de la llei seca, que les circumstàncies imposaren a Amèrica el primer any de la prohibició. S'anomena *Pussyfoot*, que és el pseudònim amb el qual és conegut el diputat que va presentar la Llei Seca al Congrés, i que li ve d'un ull de vellut produït per un cop de puny que li propinaren en un míting de propaganda. En aquest *cocktail*, no hi ha res d'alcohol: un rovell d'ou, suc de llimona, suc de taronja i granadina.

L'art del barman, segons Tommy, es basa sobretot en la possessió d'un sentit agut de la dosificació. Cal intuir matemàticament les mides dels ingredients. Els ianquis són els creadors indiscutibles del bar americà. Però, anul·lats per la prohibició, la seva fama ha estat heretada pels *barmen* de França, on hi ha ara els millors del món. Aviat, els *cocktails* francesos tindran tanta anomenada com la cuina francesa. I els *barmen* de França, entre els quals, com hem dit, hi ha molts catalans, podran tenir tantes pretensions com els més famosos *maîtres-queux*.

I ara, per a acabar, d'on ve aquest nom de *cocktail*?... Tommy ens ha donat l'explicació clàssica. Diuen que un *farmer* tenia un gall de combat, el més renomenat dels Estats Units. Però un dia el va perdre. La filla del *farmer* tenia molts pretendents. I un anunci als diaris va fer saber que la mà d'aquesta noia seria atorgada a aquell que retornés el gall. Un oficial el va trobar. I el va retornar. I el casament no tardà gens a efectuar-se. Per a celebrar-ho, la noia va fer una mixtura amb totes les begudes que hi havia a la casa. I en el moment dels brindis, l'oficial preguntà: «Com es diu això?». Llavors, el gall s'estarrufa, llença un quiquiriquí estrident i una ploma de la seva cua cau dintre del vas de la filla del *farmer*, que contesta: «El nostre gall ha batejat la beguda. Se'n dirà *cocktail*, cua de gall...»

SEBASTIÀ GASCH

L'APERITIU

Els marits. — Jo he cregut sempre que nosaltres, tant si som casats com solters, estem positivament dominats per les dones. Nosaltres cridem i reneguem i escrivim unes grans ensarronades líriques i uns llibres patètics carregats de pus intellectual per fer veure que som alguna cosa. I en el fons no som res, som uns mers ninots més o menys ben educats perquè les senyores es distreguin i juguin amb nosaltres el terrible drama de l'existència.

Allò que passa amb el pregadéu i amb altres animalets inferiors, passa també entre les senyores i nosaltres. El pregadéu femella, com sabeu perfectament els aficionats a aquestes coses, és una bèstia ben presentada i opulent; en canvi, el pregadéu mascle és un esquitx anguniós, ple de reuma i d'infelicitat. Un cop ha fruït de tres gotes de vida, el pregadéu mascle es dedica a fecundar ràpidament la femella, i aleshores aquesta, fent ús dels seus drets, li fibla el clatell, l'insensibilitza i se'l va menjant a miquetes.

Això tan eficaç i tan directe no acostuma a passar gaire en els matrimonis de la nostra espècie, però la moralitat i el símbol són exactament els mateixos. L'home no fa res bo a la vida fins que troba una senyora per aparellar-se; mentre la cerca, va amb els punys a tres quarts de quinze i amb el cor abonyegat com un sac de gemecs. El fet de trobar una dona no és, la majoria de vegades, ni un gran invent ni un disc de felicitat, però soluciona el conflicte vital, l'home amb la dona comença a ésser alguna cosa. Es pot dedicar a la política, al negoci estricte i a l'assassinat científic amb una relativa eficàcia. L'home fa totes aquestes coses purament i exclusivament per la importància que tenen unes mitges de seda ben disposades o un sospir fet a tres temps amb totes les de la llei. Els millors discursos que s'han pronunciat en aquest país, i aquells atemptats de bellesa geomètrica produïts contra les persones o contra el capital, no els hauríem pogut apreciar si les senyores no es dediquessin a passar el rosari, a dir procacitats damunt d'una escena, o a vendre una magnífica cua de lluç de palangre en un mercat ben cèntric.

La força imperativa de les dones es pot veure clarament en l'època estival, quan els marits tenen la família a fora. Aquests marits desenfrenats que van a la caça de l'innocent plaer físic i de les orxates combinades amb pornografia, a mi em donen la més clara visió de la nostra insuficència moral.

La ciutat i la vida quotidiana dels senyors casats no tenen mai un valor des del punt de vista personal d'homes; sempre són un ambient, una decoració de teatre si voleu, per representar la comèdia sexual i familiar. Un home va al cafè o va a la pròpia feina o va a llençar fum pel nas entre els pardals de la Rambla; doncs bé, aquest home relaciona les culleretes, les estilogràfiques, les banderetes dels vaixells i les rates que surten de les clavegueres amb el cor de la dona que el domina. Mentre aquest cor és present dintre la vida de cada dia, mentre existeix un contacte qualsevol, encara que només sigui nominal o de cortesia, l'home no és propietari de res d'això. Fa veure, naturalment, que porta la pell embolicada amb una bandera de llibertat, i entre els companys gasta uns fums intolerables i fins de vegades fa el cínic per dissimular; però aquest bon home és esclau. Hi ha algú que s'imagina que els marits treballen o fan tal cosa o tal altra per mantenir els fills i aguantar el prestigi de la família. Això és completament fals. L'home s'abandonaria de vegades a una misèria mentolada i lliure, deixaria que del seu nom en fecin ocellets de paper; podeu estar ben segurs que és la dona que l'aguanta. L'home, animal d'una ferocitat positiva, deixaria decandir les boques dels fills si no es presentés l'espectre d'una senyora, que sexualment ja no diu res, però que té les claus de l'agitació i de l'anar tirant. I dic que sexualment no diu res, perquè això no són problemes físics, són coses d'un ordre moral que fan tremolar.

Quan ve l'estiu, el marit d'una certa posició envia la dona a fora, i aleshores es creu lliure, fa un esforç titànic per descobrir la ciutat, aleshores les culleretes dels cafès i les rates de les clavegueres tenen pel marit una consistència, un color i una personalitat que el fascinen. El fet de menjar en un restaurant o d'anar a veure mitja dotzena de cames depilades al Paral·lel, agafa les proporcions d'anar a descobrir la terra de promissió. El marit que es pensa lliure va com un desenfrenat darrera de les dones, en diversos graus naturalment; hi ha marit que només es permet una conversa de cafè o mirar *els sants* d'una revista de cinema, hi ha també el marit que sembla que porti un sac de cantàrides a l'esquena i fa veritables estropicis.

I això el marit ho fa només que per cercar el contrast, es pensa que enganya la dona, i és precisament l'obsessió de la dona el que li fa equivocar les sumes, el que el fa plegar d'hora, i el que li extirpa dolorosament els bitllets de la cartera.

Els marits a l'estiu podrien dedicar-se als estudis astronòmics, al foment de la pietat i de totes aquelles larves puríssimes que no tenen sexe i que es rebolquen mig endormiscades dins la massa gris del cervell.

El marit a l'estiu podria ésser una mica lliure, però en definitiva és més marit i més dominat que mai.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

J. ROCA

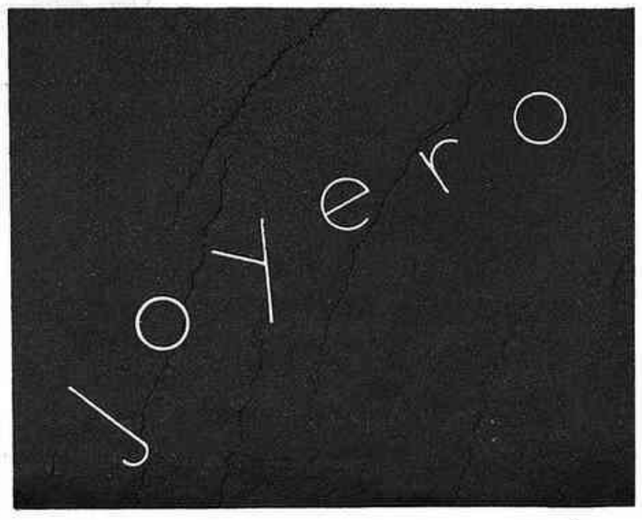

ENCARREGUEU ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7

(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL GOVERN CIVIL DE BARCELONA

Els darrers governadors

Durant molts anys, el Govern civil de Barcelona havia estat la preocupació, gairebé diríem la bèstia negra, dels catalans. Era la representació més pròxima i tangible del poder d'ocupació, la qual difícilment podia satisfer la gent de la nostra terra, pel defecte del seu origen reaccionari.

Ha calgut el canvi de règim d'Espanya perquè el Govern civil es comencés a considerar com una cosa nostra plena de promeses pel futur. Després de Companys, que tingué el coratge d'ocupar en uns moments greus un lloc tan difícil, Carles Esplà el substituí. Esplà, d'idioma català, intel·ligent i d'un caràcter liberal i comprensiu, va ésser el governador que calia en aquells moments.

Ara Carles Esplà ens ha deixat; el cridava el seu lloc del Parlament: però el seu nom apareix definitivament unit a la nostra història, car durant la seva gestió al Govern civil de Barcelona ha tingut lloc el plebiscit estatutari; i si no fos suficient aquest títol (que gairebé esborra, per la seva importància, tots els restants), sempre restaria entre nosaltres el record del seu pas per Barcelona, que ha coincidit amb l'època més crítica, sens dubte, que ha passat tot Catalunya, tant per la qüestió social, com per la política; aquesta desarticulada per l'ambigüitat de la situació i l'interinitat per l'estat de coses; aquella en plena fermentació, diríem a tall de malaltia de creixença, nascuda de l'impossibilitat d'adoptar els mètodes il·legals i tiànics dels temps de la monarquia, a les exigències més complexes d'una hora en la qual la llibertat cal que vagi contrabalançada pel sentit de la responsabilitat.

Oriol Anguera de Sojo

Epoca difícil, a la veritat. Però Carles Esplà, només aplicant un criteri de justícia estricta, ha sabut fer front als dos enemics de l'ordre i de la pau públiques. En l'espinosa qüestió social, sense prejutjar res ni decantar-se a cap banda, sempre ha fet impossible la simultaneïtat d'una petició justa amb unes actuacions tiràniques o, si voleu, anarquitzants. Tota la vida podrà citar-se com un model de bon govern la manera, alhora suau i decidida, com va resoldre, en pocs dies, l'anguniosa situació creada a les mines de Cardona (que representen cinquanta milions de la riquesa de Catalunya), on, per obra d'uns pertorbadors no catalans, els quals explotaven un malestar justificat entre els obrers, s'havia alimentat, cada dia en augment, un focus d'anarquia i desordre.

Avui tot s'ha resolt — almenys el perill anarquista — sense vessaments de sang ni violències. Només fent respectar l'autoritat, la qual, per la seva banda, començava per respectar la llei i respectar-se ella mateixa.

La mateixa cosa podria dir-se—si no temèssim d'ésser massa prolixos—de la diplomàcia i tacte amb què s'han dut les relacions entre el Govern civil i la Generalitat; cosa dificilíssima en l'actual situació d'indeterminació de poders.

Carles Esplà, català de terres d'Alacant, era, realment, el governador que esqueia per presidir la demarcació i ciutat de Barcelona el dia solemne de la votació del plebiscit de Catalunya. Es amb molt de plaer que els catalans veiem l'incorporació del seu nom a la nostra història, en data tan memorable. En acomiadar-nos-en des d'aquesta full periòdic, ens és grat trametre-li la més efusiva salutació, acompanyada dels nostres millors auguris pel que fa al seu esdevenidor polític.

Acabat el període de govern de Carles Esplà, l'avinentesa d'ésser governador interí per dret propi un home de la intel·ligència i competència del senyor Anguera de Sojo, ha permès que el Govern Central no hagués de nomenar immediatament nou governador. També del senyor Anguera es pot dir que és l'home que ens convenia en els moments actuals i és una sort que un home del seu prestigi i de la seva situació no hagi vacil·lat a acceptar les funcions governatives i en uns temps tan durs.

Dues qualitats principals acompanyen al senyor Anguera de Sojo: el seu amor a Catalunya i a Barcelona, posat a prova amb l'experiència i per la persecució: igualat pel seu coneixement de la naturalesa i nombre dels problemes d'aquesta terra i superat per un sentit dreturer del dret i de la justícia.

Ultra això, la seva adhesió perllongada i ferma a la República i a la llibertat, i el seu exacte concepte de la igualtat ciutadana. L'home que, durant la dictadura, va avenir-se igualment a ésser defensor dels perseguits si calia, com a figurar de simple testimoni (cosa perillosa i de poc o nul lluïment), és l'única persona indicada per arbitrar imparcialment entre les classes socials en lluita, i fer complir la veritable sobirania popular, que no té altra veu ni altre camí que les lleis de la República.

I en aquest sentit la nota que va publicar sobre la qüestió de l'art tèxtil, tan ben acollida per tothom, és una prova del seu pensament.

La figura del senyor Anguera és prou coneguda perquè ara aquí en fem un elogi, per bé que un altre dia potser ho intentarem. De moment, només volem remarcar la importància que té per Catalunya que el governador interí sigui un català i un català tan pur com el senyor Anguera. El seu govern serà català, no per comprensió, sinó perquè li és propi, i és d'esperar que això sol és prou per donar-li l'autoritat moral que té per altres cantons i que és imprescindible per portar a cap una obra de govern eficaç.

ROSSEND LLATES

L'aventura d'un repòrter

Havíem acompanyat una altra vegada Fernand Pouey per Barcelona. El tornàrem a acompanyar fa poques setmanes, orientant-lo per poder complir la seva missió d'enviat especial de *Voilà* encarregat de fer un reportatge sobre l'anarquisme barceloní. El reportatge ha aparegut i tot just acabàvem de llegir-lo (amb certa sorpresa, cal dir-ho), rebem una carta desolada:

«Us escric en un estat de ràbia impotent. *Voilà* publica, amb el meu nom, un article que no és meu!! Jo havia lliurat un original més llarg i conscienciós, *veritable*. Han trobat que les coses, tal com les presentava, potser eren veritables, però que no corresponien a la imatge que el públic francès pot fer-se dels anarquistes barcelonins. Aleshores han refet, sense dir-me'n res, el meu original. Allà on jo deia blanc, diu negre. *C'est un fouillis grotesque, ridicule, salaud, déshonorant.* Quan ho he llegit, per poc no caic al mig del carrer. Corrent a *Voilà*, hi he armat un bonic sarau! He reclamat el meu original perquè l'afer tingui les conseqüències que cal. Mentrestant, el mal està fet. *Voilà*, pagant-me, pensa indemnitzar-me. Es impossible. Estic apenat d'aquesta història i vaig pertot explicant-la. Heus ací Catalunya vista pel director d'un gran setmanari. Ho repeteixo: no tenen RES a veure el meu article i el que ha sortit. RES. Després d'això, no gosaré tornar a Barcelona.»

Comprenem la indignació del nostre amic veient el seu text barroerament *tripatouillé*, però podem assegurar-li que pot tornar a Barcelona sempre que vulgui, no sols perquè no té art ni part en el reportatge en qüestió, sinó perquè, per la nostra banda, ja estem tan avesats a les facècies dels enviats especials!

Rassurez-vous, cher Pouey.

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les

Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Mirant a fora

La moda triomfant

Quan Pangaloss manava a Grècia, decretà que les faldilles només podien deixar veure un nombre determinat de centímetres de cama, i es pogué veure—autèntic—els agents de policia mesurant pel carrer la distància de terra a l'acabament de les faldilles que els semblaven massa curtes. Al cap de poc temps, Pangaloss havia de tornar a casa.

Malgrat aquest exemple, Ibàñez, el president de Xile, va pretendre regular la moda, la llargada de les faldilles, l'extensió major o menor de carn que es podia ensenyar impunement. Desgraciat president! Els diaris acaben de fer saber que ha hagut de fugir i buscar refugi a l'Argentina. Sembla que les dones xilenes han convençut als marits que Ibàñez no era el president que convenia al país.

Fet i fet...

Alessandri, que havia estat el predecessor d'Ibàñez en la presidència de Xile, va voler una vegada introduir economies en el pressupost de guerra. El ministre d'aquest ram es va esverar:

—Però—va preguntar al president—, és que teniu intenció de suprimir l'exèrcit, o de disminuir-lo?

—De cap de les maneres—replicà Alessandri—. No vull pas suprimir l'exèrcit, encara que, en definitiva, en els nostres països, són sobretot els pagesos els que es barallen!

La missa del canceller

Durant la seva breu estada a París, el canceller Brüning anà un diumenge a oir missa a Nostra Senyora de les Victòries.

—S'ha equivocat d'església. Hauria hagut d'anar a Sant Julià el Pobre—fou l'oportú comentari a aquesta notícia.

Galanteria afavorida

G. K. Chesterton és molt corpulent, com podem saber no sols per fotografies sinó perquè el célebre polemista anglès ha estat a Barcelona.

—Porto el meu pes i el meu desti—diu—. La naturalesa m'ha permès ésser molt galant amb les senyores, molt més galant que la majoria de mortals. No fa gaire, anava en tramvia. Doncs bé, m'he alçat i he pogut oferir el meu seient a tres senyores a la vegada.

La Meller i el paleta

Com un mariscal, Raquel Meller ha donat el seu nom a una avinguda de Niça, prop d'on la cupletista té una villa batejada «Le Bonheur».

Fa un any i mig, un paleta que hi treballava caigué des d'una altura de set metres. Dut a l'hospital, li calgué passar-hi prop d'un any en tractament.

Raquel Meller li havia enviat tres cents francs. Però el paleta jutjà la quantitat insuficient i, invocant la llei de 1898 sobre accidents del treball, intentà una causa contra la cupletista. Malgrat l'apel·lació, la Meller hagué de passar al paleta mig jornal fins al final del tractament.

Però vet aquí que el malalt fa saber per mitjà del seu advocat que ha quedat invàlid parcial permanent i reclama, davant del tribunal de Niça, una indemnització a la Raquel.

El paleta ho veu molt clar:

—Això a ella ni li representa res. Només que canti de tant en tant un cuplet de més.

Però la Meller respon que ja no té veu.

I hi haurà un altre procés.

Resposta sincera

Tots els diaris anglesos tenen una secció: Letters to the Editor, *en la qual els lectors opinen sobre el que volen, sempre donant el nom i l'adreça.*

En una d'aquestes correspondències dirigida a la Financial Review of Reviews, *es demanava l'explicació de per què tot el món passava per una crisi en el moment en què el cost de la vida era més baix que mai, en què les matèries primeres assolien un preu irrisori, en què els dipòsits de les banques arribaven a una xifra rècord.*

La redacció de l'esmentada revista financiera hauria pogut atapeir el crani del seu còmunicant amb tot de dissertacions tècniques, curulles de xifres. No ha fet res d'això: s'ha acontentat de respondre:

«Som incapaços de donar una explicació de l'actual crisi mundial.»

LA SUPOSADA ABDICACIO D'ALFONS XIII

El cinquè fill.—Ei, papà, ara em toca a mi!

(*Politiken*, Copenhague)

UNA VICTORIA DEL PACIFISME

El fracàs del plebiscit alemany

Alemanya ha retingut durant uns quants dies l'atenció del món. Després del *krak* financier semblava possible el *krak* polític. Els extremistes de dreta i esquerra, els racistes de Hitler, els nacionalistes de Hugenberg i els comunistes havien sollicitat un plebiscit per a la dissolució del Parlament o Landtag de Prússia. Perquè la paradoxa fos més frapant, els grans burgesos del partit populista, el partit de Curtius, que havia inspirat abans el doctor Stresemann i que avui dirigeix Dingeldey, s'havia posat al costat dels enemics de la Dieta prussiana. En total, entre partits grossos i grups petits, eren nou les organitzacions polítiques que combatien juntes contra el Landtag i el Govern de Prússia, o, més ben dit, contra els socialistes. Per guanyar el plebiscit es necessitava el cinquanta per cent dels vots de Prússia, que són, en total, uns vint-i-set milions: per conseqüent calien uns tretze milions i mig de vots. Els organitzadors del plebiscit no han arribat als deu milions. Si es té en compte que en les eleccions del 14 de setembre de l'any passat, que foren tan favorables a les dretes, els nou grups que diumenge lluitaven contra els socialistes havien tingut 12.279,000 vots, es pot veure la importància de la reculada.

Cascos d'acer, pas de l'oca, desfilades...

Hitler

L'enemic gros dels extremistes de dreta i d'esquerra és el socialisme. De retop, l'odi dels extremistes recau contra els catòlics, que són els aliats polítics de la socialdemocràcia. Els catòlics són els més interessats a conservar el règim, perquè la República, reconeixent un dret d'igualtat a totes les religions, els ha donat una major llibertat i ha provocat la desfeta del protestantisme, que era la religió oficial de l'Imperi.

L'odi dels partits extremistes i burgesos contra el socialisme és fàcilment explicable. La II és el concurrent natural de la III. Quant als racistes i nacionalistes, veuen en la socialdemocràcia el principal adversari, perquè és un instrument de govern i d'ella depèn el règim.

En les crítiques dels partits de dreta contra el socialisme cal reconèixer que hi ha una gran part de raó. En general, a tot arreu del món, els socialistes són uns mals administradors, cosa comprensible en un partit que té la mística de l'odi al capital. Aquest menyspreu a les riqueses dels altres s'ha manifestat a Alemanya, quan els socialistes han intervingut en l'administració, en un augment dels impostos i en una afició desmesurada als emprèstits. En una paraula: els socialistes alemanys no coneixen l'estalvi. Aquesta tàctica ha contribuït molt a fer fracassar tots els plans de reparacions, gentilesa que els nacionalistes haurien d'agraïr als socialistes. En aquest punt, la crítica dels partits burgesos de dreta és bastant exacta. Però l'envestida actual contra el socialisme no tenia pas per objecte combatre l'administració socialista, sinó clavar un cop fort contra el partit que és la principal garantia del règim republicà. S'ha dit mil vegades, i és cert, que si la Prússia monàrquica havia estat la ciutadella de l'Imperi, ara la Prússia republicana és la principal defensa de la República. Qui té Prússia té tota l'Alemanya. Per governar Prússia, els socialistes han hagut d'aliar-se amb els catòlics i el partit d'Estat (demòcrates), però els dos homes del Govern prussià, contra els quals va dirigit l'odi dels extremistes, són el president Otto Braun i el ministre de l'Interior, Severing, que ja fa anys que refusen aquesta ciutadella del règim. Si els partidaris del plebiscit haguessin aconseguit la dissolució de la Dieta prussiana, i si després els nacionalistes haguessin pogut expulsar del Govern els socialistes, hauria estat donat un gran pas a favor d'un cop d'Estat monàrquic.

La derrota dels extremistes ha estat una gran victòria a favor de la pau d'Europa. I aquesta victòria forçosament ha de tenir conseqüències internacionals, perquè la situació política alemanya s'haurà aclarit molt. El resultat del plebiscit demostra que l'opinió pública, que el dia 14 de setembre de l'any passat s'havia decantat francament a favor del nacionalisme partidari de la revenja, ha virat considerablement. Això pot permetre a les potències concedir a Alemanya crèdits a llarg terme, solució que, en opinió de tothom, és l'única que podria evitar un altre *krak* financier.

A darrera hora arriben detalls del plebiscit. El més interessant de tots és el que dóna compte de l'actitud dels comunistes. Durant els dies de la propaganda del plebiscit, els comunistes es varen adonar del perill que la Dieta prussiana caigués en mans dels racistes i nacionalistes. I encara que els feixistes de Hitler i els comunistes siguin partidaris de la dictadura, ho són de la seva dictadura. Si els feixistes de Hitler arribessin al Poder, els comunistes serien perseguits enèrgicament. La possibilitat del perill ha fet reaccionar els comunistes. La major part dels adherits al partit comunista no varen acudir a les urnes i aquesta ha estat una de les causes decisives del fracàs del plebiscit prussià.

MANUEL BRUNET

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 °/o DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

RECEPTOR RADIO

«CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Aribau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

RAMON CLIMENT

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

ELS ACABAMENTS

Quan al Novetats donaven *Martina* de J.-J. Bernard, una nit, en acabar, el nostre vei, tot veient caure el teló, es preguntà perplex: «Però és que ja s'ha acabat?»

La majoria d'autors, en el procés de composició a ultrança que els domina, es creuen obligats, com obeint un imperatiu dramàtic, a cloure les obres d'una manera definitiva, resolent en un estat d'equilibri el conflicte creat per la intersecció de les línies passionals, la qual cosa dóna a l'espectador una deliciosa sensació de repòs perquè satisfà el nostre anhel de fixar les coses i els sentiments a fi que ens esdevinguin intelligibles. Tallada damunt la vida mateixa, *Martina* en reprodueix la inestabilitat constant, defuig una conclusió, perquè res no acaba en la vida, sinó que tot s'hi prolonga i canvia en un moviment incessant.

Aquest moviment incessant de la vida, com dèiem en un article anterior, el cinema l'exposa amb una vivacitat extraordinària, perquè el cinema en el fons sembla tenir una ànima musical. Però pocs són els aptes a reproduir aquest escolament, talment una riuada, de tot el nostre viure sentimental, i amb tot, el cinema potser és l'instrument més apte per procurar a l'artista el mitjà d'assolir aquesta expressió vital.

En el cinema, i més encara en el teatre, els autors procedeixen en la construcció de llurs obres amb la mateixa mentalitat amb la qual han procedit a la figuració dels sentiments; els imaginen com a entitats, com a objectes, quan no són sinó estats en moviment ininterromput, els imaginen intercanviables, quan precisament estan en una penetració constant. Caldria, en tractar-los, no procedir tant com a pintors i més com a músics, única manera de penetrar en la fluïdesa imponderable de la nostra vida sentimental.

Escapant dels límits definits, donant-se textualment com una franja més o menys extensa de la nostra vida, hi ha films que no comporten un final, o més ben dit, llur final ha estat concebut amb mires a anullar tota possibilitat de final autèntic en el sentit tradicional del mot. La vida continua més enllà de l'última escena, el darrer moment no essent sinó un de tants engranatges escadussers que lliguen el passat amb el present. Tots els amics del cinema que no perden cap esdeveniment poden, ara, pensar en *I el món marxa* i *L'àngel pecador*, per no citar sinó dos films meravellosos.

Quan en aquest darrer film Nancy Carroll, després de l'aventura romàntica que significa una folla evasió del music-hall, que és per ella la més estreta de les presons, torna, després de la seva inútil temptativa, al seu lloc professional a cantar com cada dia *Aquesta petita cosa que és l'amor*, l'obra s'acaba per deixar-vos malenconiós, tot considerant quina aventura més agredolça és la vida i com és imprevisible la ruta de les nostres vides.

I el final de *I el món marxa* és així mateix eloqüent. Es el que vol significar el títol espanyol d'aquest film que originalment es diu *La multitud*. Per cert que, tenint a la pensa el film de King Vidor, no ha estat per atzar que en començar hem pensat en J.-J. Bernard i hem posat a contribució una de les seves obres. Fa temps que ens preocupen les similituds existents entre la darrera escena domèstica del film de King Vidor i el final d'una altra obra del dramaturg francès, *El foc que es revifa malament*. En una com en l'altra, l'esposa a punt de desertar resta, tot i això, moguda per una mateixa inspiració. Els anys i els contratemps poden fer sentir la seva acció corrosiva damunt la passió inicial, però aquests mateixos anys i aquells mateixos contratemps han soldat de tal manera dues existències, que a ambdós els manca la força de separar-se. Han esdevingut solidaris, àdhuc dels objectes materials que han assistit inconscients a llur vida marital. Tot plegat, en *I el món marxa* com en *Alleluia*, denota un gran sentit de la llar, de la família. En *Alleluia* amb el retorn del fill pròdig a la casa pairal, que al lluny deixa veure's, amb la columna de fum que puja xemeneia amunt, mentre tota la família aplegada de bell nou camina pels camps de cotó, és on aquell sentit de la llar està més intensificat.

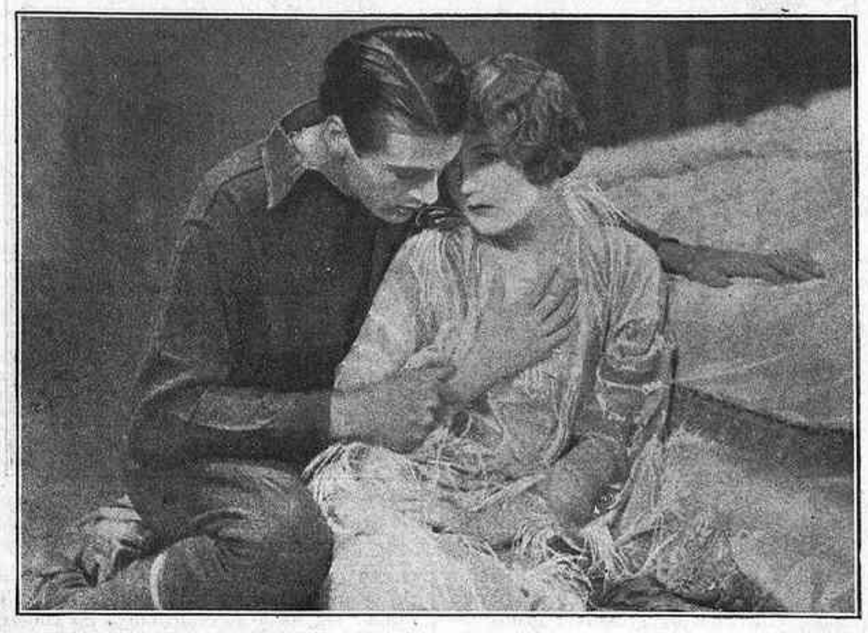

Nancy Carroll i Gary Cooper en «L'àngel pecador»

Podríem, si l'espai no ens manqués, parlar d'altres finals, que per altres raons defugen els cànons habituals. Sobretot d'aquells finals de caràcter simbòlic que s'ajusten bé o malament a obres d'un contingut netament realista. Un procediment que desorienta el públic que no s'avé a aquest canvi de llenguatge. Finals típics a la manera, per exemple, de *La màscara de ferro*, de Douglas. L'heroi caient com tots els mortals sota el fat de la mort, i tot i això, l'ombra d'ell agitant-se encara brandant l'espasa, com afirmant la immortalitat de l'ideal pel qual l'heroi ha viscut.

D'aquesta índole és el final d'*El setè cel*. No es tracta ara per nosaltres de defensar aquest final, ni tan sols de justificar-lo. No tractem sinó de dir quina mena de final és, i l'autor és prou explícit perquè sense ombra de dubte afirmem que la reaparició del protagonista, quan tothom ja el donava per mort, és de caràcter simbòlic, com anem a explicar.

Sense cap mena de dubte, el «Noi» mor al front de batalla, i no és que aleshores el director, recorrent a un truc pueril i amb el fi de satisfer el públic, el faci reaparèixer sota el pretext que els que el daven per mort estaven equivocats, sinó que aquella reaparició no té sinó el valor d'una allegoria. *Jo no moro mai*, diu el «Noi», *avui estic terriblement mutilat, però demà tornaré a ésser el que havia estat fins ara*. Diana ha viscut sempre per ell i resulta que ell feia ja temps que no existia. En assabentar-se d'això, Diana sofreix una crisi de dubte, de nihilisme, en veure com la seva vida es basava damunt d'una quimera. Cal que a desgrat de tot, i el mateix que en *Liliom*, més enllà de la mort subsisteixi viu el que res no pot arrabassar-nos, la fe indestructible en l'ideal.

J. PALAU

Idil·lis en el cinema

Hi ha un primer període de formació, imprescindible, en tot art, que consisteix en una etapa de balbuceigs i dubtes, caracteritzat per una observació descriptiva, a grans trets. No tan sols per la tècnica, forçosament primària, sinó també per la manca d'orientació.

En el Cinema aquesta etapa ha estat ràpidament superada. Es l'art en el qual aquesta evolució ha estat més veloç. Pletòric de possibilitats, riquíssim d'un contingut explotable, deixa ben aviat aquest moment objectiu i salva tot seguit l'escull de la inflació, en què hauria caigut seguint les normes del teatre. Si el cinema hagués restat producció europea, gairebé tot serien bambalines i films fastuosos de fons pobríssim. Hollywood evita a l'art naixent una vida raquítica i una ruïna propera. El talent ianqui — essencialment optimista — dóna una forta batzegada a la tradició derrotista europea, que l'hauria emmenat al fracàs; injecta al novell art un sentit de ponderació exquisit; forneix produccions a plena llum i presenta un art nítid, pulcre, definit. El cinema entra a la major edat.

Presenta la paradoxa d'entrar en la seva fase més important, l'actual, fase subjectiva, d'anàlisi, precisament quan s'industrialitza, quan se n'estendarditza la producció.

Ve aleshores el fet decisiu en la seva història: la fusió d'Europa i Amèrica en el cinema. Productors europeus i indústria americana. La conjunció dels dos temperaments: del vell i del nou continent. «Le grand mariage», que diu Epstein. Un ample camp de possibilitats s'obre novament per l'art del segle XX. Altra vegada la coordinació de dues cultures haurà de donar fruits admirables.

* * *

L'amor ha estat, és i serà el tema-nucli, l'eix de tot art, subjectiu o no, però que vulgui servar un to d'humanitat. El cinema ha teixit, contínuament, films — en un percentatge molt elevat, en el total de producció — on l'amor era el centre, el fi, el fons de l'obra. Com en el teatre, com en la literatura, ha estat el tema de preferència. Tota una tradició artística pesant damunt un art naixent hi deixava una empremta de consideració. L'amor era glossat i desenvolupat en variadíssims matisos.

Les etapes, que hem senyalat en l'evolució del cinema, poden observar-se d'una manera perfecta en el tractament d'aquest tema. La darrera fase, la de finals de les produccions mudes — l'edat d'or del cinema, fins avui —, la dels anàlisis psicològics, subjectius, tenia en l'estudi de l'amor un camp fertilíssim de producció. I és ací on ens ha donat el cinema veritables obres mestres. D. W. Griffith, precisament un ianqui, inicia la ruta; més tard neixen abundoses mostres, que diuen fins on pot arribar-se en perfecció amb un art de tècnica refinadíssima, amb el talent observador i penetrant d'un director i amb la cooperació d'artistes intelligents. Tenim en aquesta etapa tot un vast horitzó de creacions, que deixa enrera els anacronismes, que la tradició de les arts afins al cinema — literatura, teatre — imposava damunt ell, fent-se vigorosament independent.

L'adveniment del sonor senyala un alto en aquesta ruta de progrés. Però, passada l'epidèmia d'operetes i revistes, tornen a florir, esplendorosament, els mateixos corrents de l'etapa final del cinema silent. No tan sols això, sinó que recull tots els elements expressius del so, i augmenta el valor de la imatge, per sobre els límits de l'*écran*. Una altra perfecció de tècnica, que comptarà definitivament i imprescindiblement en el cinema.

El cinema, document de reaccions espirituals, controlades per la imatge, està en marxa.

PERE GRASES

PANORAMA

Pel·lícules terrorífiques

La moda a Alemanya està per les pellícules terrorífiques. Els films de guinyol plauen més que els films d'operetes. Sembla que els alemanys aporten al guinyol un esperit de duresa i crueltat que no recula davant de cap excés.

El film de Fritz Lang, *M*, dóna el to general d'aquesta nova producció, capaç de totes les excitacions, utilitzant sobretot els efectes sonors, en mig de l'obscuritat quasi perfecta.

L'home que cerca el seu assassí, *L'assassinat de mitja nit*, *L'assassinat de Mary Dugan* són entre altres per l'estil, els títols que hom pot llegir amb més insistència pels carrers berlinesos.

Es possible que la moda s'estengui i ens arribi a casa. Si els films són de la categoria de *Dràcula* i *La voluntat del mort*, no hi ha d'haver cap perill en això. Són films que no espanten a ningú.

Carmen Larrabeiti

Carmen Larrabeiti, que ha figurat ja en algunes produccions americanes parlades en castellà, tornarà enguany a reaparèixer, per bé que, al dir dels que ho han vist, la seva nova tasca acusa un progrés notable sobre tot el que fins ara havia fet.

Coneguda ací per la seva actuació en la companyia Guerrero-Mendoza—és la muller del propi Carlos Díaz de Mendoza—, Carmen Larrabeiti és filla de Bilbao i compta avui vint-i-quatre anys.

Les seves primeres actuacions cinegràfiques, no pas gaire reeixides, les realitzà a Joinville, contractada per la Paramount.

Actualment depèn de la Fox, empresa per a la qual ha filmat un film de costums moderns amb el títol *Esclaves de la moda*, i un altre titulat *Coneixes la teva muller?*

La pròxima temporada

I

Com cada any, en arribar aquest temps, anem a comunicar als nostres lectors unes quantes dades informatives a l'entorn del que serà la pròxima temporada, al mateix temps que de pas ens permetrem llançar alguns pronòstics respecte el material en vista. Ni les informacions pretenen ésser completes ni els pronòstics aspiren a la infallibilitat, i amb tot creiem servir la impaciència dels aficionats comunicant-los el que per nosaltres són bones notícies.

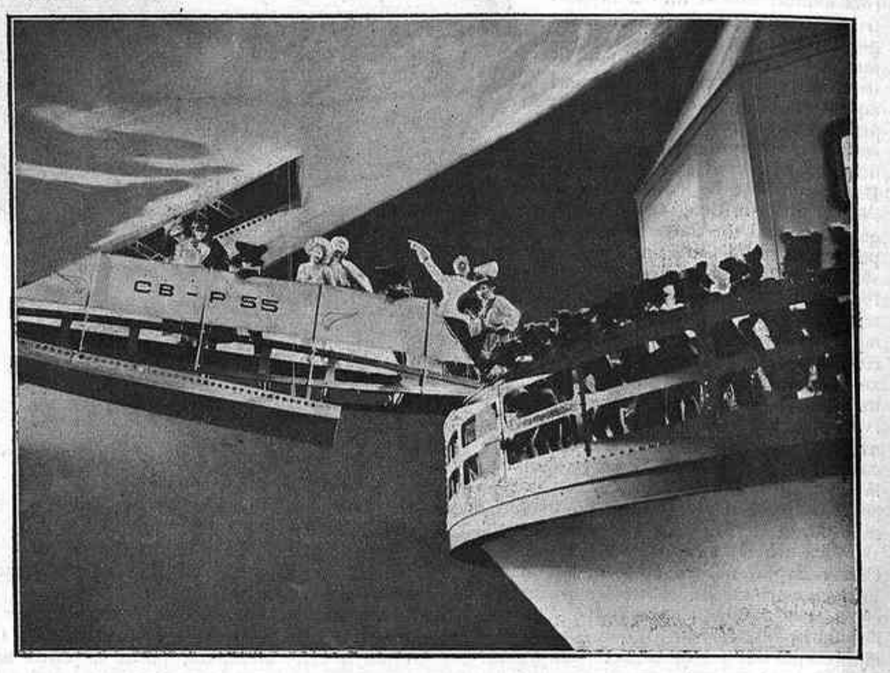

De «Madame Satanàs», film de Cecil B. de Mille

Ens falten dades sobretot respecte la producció europea. Si continua l'orientació de l'any passat, és probable que el més rellevant d'ella, i en primera fila la producció soviètica, sigui presentada en les sessions Studio-Cinaes, sobre les quals esperem poder donar aviat dades més completes.

Quant a la producció d'explotació corrent, tothom convindrà que la primera fila correspon a la Ufa en la producció continental. La Ufa presentarà aquest any *Melodia del cor*, de Hans Schwartz, autor de *Rapsòdia Hongaresa*, el qual en aquest nou film d'ambient netament vienès tornarà a emprar el folklore musical del país dels Strauss. Hi ha Dita Parlo.

Veurem també l'altre film que Emil Jannings ha produït per a la célebre productora alemanya, després de *L'àngel blau*; és un film titulat *El predilecte dels déus*. En el catàleg hi ha a més les consabudes comèdies amb Lilian Harvey i Willy Fritsch, operetes, drames d'espionatge amb gran aparellatge tècnic, és a dir, els gèneres als quals ens té acostumats la Ufa.

També tindrem un film de Fritz Lang, però aquest cop no és un film Ufa. Sembla que aquell viatge a la Lluna no va sortir a compte; Fritz Lang ha hagut de realitzar als *studios* de la Nero-films el seu nou film, que porta el títol més lacònic que pugui somiar-se: *M*. Es un film policíac i de misteri. Una història extraordinària, en el sentit de Poe.

Si l'any passat no era gaire aventurat pronosticar que *Alleluia* seria el *clou* de la temporada, si ara fa dos anys crèiem haver pronosticat també encertadament en senyalar *Ombres blanques* com el film destinat al mateix honor, aquest any no creiem la nostra tasca de profetes més arriscada en atrevir-nos a profetitzar que tindrem dos grans esdeveniments cinematogràfics: *Tabú* i *Trader Horn*. D'ambdues obres hem parlat ací ja repetides vegades perquè els nostres lectors puguin tenir un *avant-goût* del que es tracta. El film pòstum de Murnau i la darrera producció del creador d'*Ombres blanques*, respectivament, semblen disputar-se el primer lloc, aquest any.

El gran King Vidor ens torna amb un film del gènere cavallístic, el títol espanyol del qual encara no està decidit.

Cecil B. de Mille amb un film que segons diuen bat el rècord de la fantasia més exorbitant, titulat *Madame Satanàs*; Clarence Brown torna a dirigir Greta Garbo i Lewis Stone en el film *Inspiració*.

El millor film d'aviació, segons unànimes afirmacions de la premsa forastera, és una obra de Howard Hugues que veurem amb el títol d'*Angels de l'infern*. Es de suposar que els empresaris es decidiran a la fi a donar-nos el primer film parlat de D. W. Griffith, *Abraham Lincoln*. Presentat segurament en la seva versió sincronitzada, serà de doldre que arribi al públic amb el retard d'un any.

Tindrem un film de Douglas en el qual l'intrèpid heroi encarna el rol d'un ultramoderníssim home de negocis, *Per abastar la lluna*, i també una obra de la seva esposa, una nova versió de *Kiki*. Aquesta nova versió és obra de Sam Taylor, el qual també dirigeix Norma Talmadge en una nova versió de *Madame Du Barry*.

Henry King es presenta amb un títol llampant: *Els ulls del món*, i Allan Dwan dirigeix Glòria Swanson en el seu darrer *talkie*: *Quina vidueta*!

Hi haurà també—no faltava més—les comèdies de Hal Roach, amb Charles Chase i Stan Laurel i Oliver Hardy, comèdies parlades en castellà en una de les quals la famosa parella de la Metro fa una paròdia d'*El Presidi*.

Entre les comèdies cal naturalment assenyalar en primer terme el nou film de Buster Keaton, *Romeo en pijama*.

Tenim també bones referències dels films de Joan Crawford. En tindrem tres, dirigits per Sam Vood, Malcolm Saint-Clair i H. Beaumont, titulats *Pagada*, *Lluna de Montana* i *Núvies ruboroses*. Recordarem que H. Beaumont es revelà amb el seu notable film *Verges modernes* i que en aquest nou film torna a disposar del trio enlluernador que formen Joan Crawford, Dorothy Sebastian i Anita Page.

En un altre article, que donarem tot seguit que puguem, completarem aquesta informació amb els títols de més categoria que presentaran les cases Fox i Paramount, a la vegada que avançarem algunes dades sobre el que seran els nous films cent per cent parlats en castellà.

J. P.

Gabinet ortopèdic
HERNIUS
Salvació de l'hernial
ARAGÓ, 277, ENTRESOL, 2.ª
DE 10 A 1 I DE 4 A 7
TELÈFON 76850 - BARCELONA

Setembre 15 Dimarts
INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA DE CINE

ARA és el moment oportú d'equipar-se amb un bon aparell sonor per poder competir i aconseguir benefici en tota la la temporada.

ELS EQUIPS SONORS Orpheo-Sincronic

faran que el seu negoci prosperi en gran manera sense preocupacions. Un any de constant i acurat estudi ens ha permès de crear **el més perfecte dels aparells sonors.**

El "Super model" és tot construït a base d'elements i circuits dobles, essent impossible l'atur per avaria.

L'equip econòmic **Triomf** per a salons de poca cabuda és el de preu més limitat i de més garantia que existeix.

AVUI és indispensable, a més a més de perfecta reproducció sonora, una plena seguretat en funcionament de l'equip que s'instal·li.

125 instal·lacions en funcionament són el millor crèdit.

No perdeu els vostres diners en provatures inútils. L'experiència ho demostra.

Dirigiu-vos avui mateix a

Cinematogràfica "ASTREA", S. A.

Rambla de Catalunya, 43. - Telèfon 24752. - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

DE L'ESCOLA

Sempre, i en tots els terrenys, ha estat cosa prudent i aconsellable malfiar-se sistemàticament de tota mena d'apòstols renovelladors, trasbalsadors i rectificadors de camins equivocats que se'ns presenten cada dos per tres a oferir-nos el fruit de llur suculent magí, únic remei i via dreturera per a treure del marasme i de la mort l'activitat o l'art que vénen a salvar. Les més de les vegades totes les solucions i remeis que se'ns ofereixen no són altra cosa que elucubracions del més pur lironisme o passatemps d'un senyoretisme desenfeinat molt en voga una mica a tot arreu.

El teatre no és pas una de les arts menys perjudicades d'aquesta plaga d'arbitristes, dels quals, sovint, sovint, en surten més que un foc no cremaria. Amb tota classe de noms i amb tota mena de programes, a cada nova temporada els diversos públics d'Europa veuen florir abundantment noves escenes, noves companyies, cada una de les quals surt a oferir-se amb una gran, inèdita i lluminosa originalitat de concepció i d'interpretació—com els russos de qui ens ocupàvem la setmana passada des d'aquestes mateixes columnes—, que, segons els seus propugnadors són les úniques i les veritables que han d'orientar de la seva aparició endavant tota l'activitat teatral.

Però, tanmateix, la vida de totes aquestes noves escoles és ben efímera. Després d'haver alçat d'allò més polseguera, d'haver estat combatudes i defensades aferrissadament—en el millor dels casos, quan no han estat considerades amb completa indiferència—desapareixen sense deixar cap rastre, per a ésser substituïdes a la següent temporada per altres escoles, més noves i més originals encara.

Tot amb tot, hom deu a aquestes temptatives l'haver esbandit d'una manera considerabilíssima l'ambient del teatre contemporani. Elles han servit per posar en circulació el nom d'algun autor que era digne d'ésser conegut—cosa sempre important i meritòria—i que potser no s'hauria fet vistent tan aviat si no hagués estat la novetat de la seva presentació. Elles han fet reaccionar el públic, per bé o per mal, davant d'algunes fórmules a les quals encara no estava acostumat, i que així ja no li vindran de nou una altra vegada—cosa potser més important i més meritòria que no pas aquella, per gratuites i sense solta que siguin aquestes noves fórmules—. Elles, amb tot el seu *bluff* i la seva fugacitat, han servit, i serveixen, perquè els diversos teatres europeus passin un grapat d'experiències que es liquiden tan aviat com són passades i que aquest feliç teatre de la nostra dolça Barcelona corre perill d'arreplegar com la novíssima novetat de l'escena moderna cap allà l'any 1940.

Potser també podríem dir que això són luxes que se'ls poden permetre aquells teatres que ja tenen un gruix de tradició i un solatge d'escola autèntica que a nosaltres, desgraciadament, ens fa molta falta encara. Però no és pas aquest pensament el que ens fa viure encara contents i satisfets en els nostres tòpics de fi de segle; no és pas que nosaltres ens estalviem de córrer aquelles aventures per mantenir-nos fidels a allò que podria ésser la nostra tradició i la nostra escola si no fos tan poca cosa, sinó que és només perquè no ens n'hem assabentat encara, i això de les novetats triga molt a calar en el nostre espessíssim empaquetatge de mediocritat cofoia.

Tant de bo tinguéssim una escola! Una escola que, ara més que mai, l'haurem de trobar a faltar. Una escola que a més de crear, educar i entrenar els nous actors que puguin anar sortint d'ella, sàpiga agafar de nou els bons elements amb què avui ja comptem i que, malmenats per un excessiu rendiment practicat sense ordre ni concert, cultivant tota classe de gèneres i sense una adhesió íntimament professional, no poden donar de si tot allò que podrien.

Jacques Copeau, en una de les conferències amb què va obrir la campanya de *La Compagnie des Quinze* al teatre del *Vieux Colombier*, parlava d'allò que per ell ha d'ésser aquesta escola:

«Una indústria no pot prescindir del laboratori. No és entremig de les màquines que el cervell fa els seus càlculs. L'art, si no reposa sobre els principis de l'escola, s'empobreix o delira... Escola o laboratori són indispensables al teatre, que és un art al mateix temps que una indústria i que, com a art que és, en tenir l'home com a matèria i com a mitjà, procura de faisonar-lo. La pràctica val el que val, però si ella falla, és la teoria qui l'ha d'adreçar. Només l'escena és el que fa l'actor, com també només fa l'autor. Però ella també els desfà, i pot ésser bo, de tant en tant, el pendre'ls-hi.»

Es clar que és difícil el fer penetrar aquest concepte d'escola en un temps i allà on tothom és genial, on tothom ho fa tot per talent natural, on ningú no reconeix ningú per sobre d'ell, però no per difícil és menys necessari. S'ha de crear una escola i s'ha d'acabar amb els genis autodidactes. S'ha d'anar a fer actors que serveixin les obres que interpreten i no que vagin només al seu lluïment personal—tan mal entès sempre.

Copeau s'ha dirigit, més que no pas a l'actor, a *tot l'home*, ha anat a fer pendre consciència a cada u de totes les seves facultats i llurs possibilitats amb relació al teatre, ha procurat que l'actor es compenetrés amb allò que és el valor literari i poètic, i al mateix temps que l'autor es compenetrés amb la vida teatral. I per damunt de tot ha perseguit que tots aquells que treballen en el teatre estiguessin en possessió d'una amplíssima cultura professional i practiquessin una vida teatral ben lliure i comuna a tots ells. Amb això Copeau ha fet que la rutina amb què es solucionen les premioses necessitats immediates de la representació i la feinada purament mecànica del fer-se càrrec de l'obra que cal representar fos una cosa més lliure, més consciençosa i més viva.

Els resultats que Copeau ha obtingut ha estat el magnífic conjunt dels *Quinze* i les bellíssimes representacions que han donat aquesta darrera temporada—representacions de les quals parlàrem ací mateix—. I no cal dir que aquesta companyia té ben poc de comú amb allò que hem assenyalat en començar aquest article.

I Copeau ha fet el que ha fet allà on hi ha una escola clàssica que amb tot i el seu anquilosament és alguna cosa de molt bo encara. Nosaltres, que no podem pretendre, amb el nostre teatre neulit i precari, de tenir una gran escola com aquella, almenys sí que podríem aspirar a dignificar la nostra escena amb una tasca com la de Copeau.

Una consciència com la seva treballant a casa nostra — amb els ajuts necessaris, que Copeau mateix ha tingut —, podria fer molt de bo.

JOAN CORTES

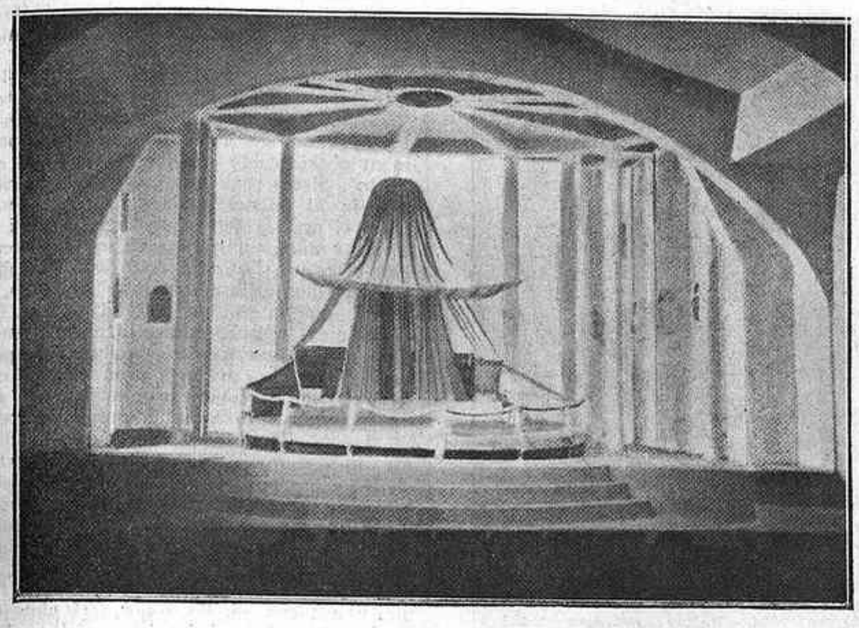

L'arca en el tercer acte de «Noè», representat per la Companyia dels Quinze al Vieux-Colombier (maqueta d'A. Barsacq)

Temporades d'estiu

La misèria, gairebé crònica, que pateix el teatre, aquest any augmentada pel neguit produït per la incertesa del moment, s'ha aguditzat d'una manera alarmant. Rutllen tan pocs teatres, que es poden comptar amb els dits. I encara, molts d'aquests es dediquen al rescalfat teatral, menjar exclusiu d'estiu i dels moments en què cal capejar el temporal.

Fins a les companyies solvents que es dediquen a les *tournées*, els han arribat els esquitxos de la crisi. Els altres anys, per a moltes, especialment les de Romea, de l'Espanyol i de Novetats, la *tournée* d'estiu es convertia en una fontada que durava tres mesos. Enguany, amb prou feines si es defensen les mongetes. La de Novetats, no fa *tournée*. Una fracció de la companyia es defensa de la manera que pot a Sant Hilari.

Es evident que no es culpa de les obres, car llur nivell mitjà, si fa no fa, és el mateix.

A Barcelona treballen molt pocs teatres. I triant d'entre aquests, heus ací amb el que ens trobem. Que al teatre Barcelona hi ha una companyia valenciana, de l'actor Vicents Broseta, ja coneguda al Parallel, on féu, fa dues temporades, una campanya brillant, també d'estiu.

El teatre regional valencià en general — ens referim especialment al que cultiva amb més assiduïtat aquesta companyia —, és essencialment de barrila. Sainets de traç gruixut, amb broma grassa, amb xistos recargolats, amb situacions de vegades agafades per la punta dels cabells de l'exageració; tirant sempre a provocar les rialles del públic. En aquest sentit, i majorment si es tracta de passar bé l'estona, a l'estiu resulta apreciable.

Al Barcelona, teatre que durant les temporades anteriors acostumava a estatjar el bo i millor de les companyies castellanes de vers, la presentació d'aquesta companyia, desconeguda al centre, ha constituït una novetat i fins a cert punt, un èxit.

El *Pare vostè la burra, amic*! ha estat l'atracció més important de la temporada. Aquesta obra fou justament el plat fort de l'èxit que va obtenir anteriorment al Parallel. A aquesta n'han succeït d'altres, totes les quals, però, vénen a ésser, comptat i remenat, el mateix que aquella. Això és, un pretext per a fer riure sigui com sigui.

A constatar, però, el fet que una companyia especialitzada en la representació d'un teatre de segon ordre hagi conquistat un teatre del centre i de categoria, gairebé amb tots els honors; el qual fet palesa, si més no, l'existència de la crisi. Perquè és evident que, en altres circumstàncies, hauria recalat al Parallel, tal com féu abans.

Teniu també que a Novetats, feu fins ara del teatre català estricte, s'ha instal·lat una companyia de sarsuela castellana que es dedica a ressuscitar el repertori vell de la sarsuela castellana, això és, el repertori bo.

En el temps que fa que actua, ha representat la major part d'aquest repertori. I és gràcies a aquesta companyia, no pas composta de primeríssimes figures ni de divos, que hem tingut l'ocasió i el gust de veure reposades, força dignament per cert, una sèrie de sarsueles de qualitat. Heus ací *El Pobre Valbuena, La Alegría de la Huerta, La Revoltosa, El Barquillero, La Corte de Faraón, La Viejecita, La Verbena, La Manta Zamorana* i d'altres que no recordem, les quals ens han fet la ilusió que retornàvem a aquells temps en què cada sarsuela de les citades constituïa una explosió d'entusiasme entre el públic.

Una resurrecció que també és deguda a la crisi i que és igualment una prova de l'existència d'aquesta. Tantes i tantes vegades com hem demanat la reposició d'aquest repertori clàssic, però emmarcat en un pla general i amb la finalitat concreta d'aquilatar valors en el gènere, el devem aquesta vegada a l'acoblament circumstancial d'una companyia que no ha volgut córrer l'atzar incert d'una *tournée* per fora.

Al Còmic, on sembla que la malura de les pseudo-revistes es troba com el peix a l'aigua, hi ha una companyia composta de *vedettes* madrilenyes fins a cert punt autèntiques i capitanejada per Bretaño, aquell actor que va venir per primera vegada amb la Cèlia Gàmez. Un bon actor, però que sempre és el mateix i que, per tant, fa l'efecte d'un actor repetit. Hi representen *Colibrí*, coneguda ja per haver-la estrenada fa dues temporades la companyia lírica Saus de Caballé, i reposat *Por si las moscas*!, també coneguda. Aquesta companyia és com l'altra i l'altra de les companyies madrilenyes especialitzades que ens han visitat.

Tenen, però, l'avantatge que al Teatre Còmic la poca o molta gent que hi va, ho fa d'esma. Ha pres el costum d'anar-hi de tant en tant perquè sap que hi veurà *vedette* i *chicas del conjunto*. Campanya, també, exclusivament d'estiu.

I al Teatre Nou, la companyia Saus de Caballé, vegeta de nou i disposada, segons diuen, a rependre l'activitat d'abans. Representen també repertori conegut. I sembla que es preparen assajant obres per a estrenar i anar-se'n cap al Nord.

Poca cosa queda més. D'aquí poc, car el temps passa volant, ens trobarem abocats a la temporada de tardor. Davant d'aquesta, si les circumstàncies que travessem no fan un tomb, planarà un interrogant anguniós.

JAUME PASSARELL

Rosa Balcells

En el nostre món musical, el nom de Rosa Balcells no és pas desconegut.

Rosa Balcells és jove, gairebé un infant, i ja les seves dots musicals han tingut ocasió d'interessar profundament tots aquells que la coneixen.

Conrea un instrument delicat, difícil: l'arpa.

Dels recursos de la seva expressió en treu un profit sorprenent. La sensibilitat latent de l'arpa i la sensibilitat activa de Rosa Balcells convergeixen en una rara identificació que no pot passar desapercebuda.

Rosa Balcells

La jove artista continua una competent tradició musical que s'afinca en el moll de la seva família.

Pau Casals, que la segueix amb interès de mestre des dels seus primers passos, n'ha fet auguris que troben, en el transcurs de la formació de la prometedora artista, una plena confirmació.

La digitació desllastada i l'ànima fonamentalment lírica de Rosa Balcells han trobat en el lirisme de les cordes de l'arpa l'element més afí de la seva expressió. Són dos accents que es completen.

Nosaltres recordem d'aquesta ioveníssima arpista un recital revelador.

Acabava d'arribar de París, on havia aprovat un curs a l'Ecole Normale de Musique. D'aquest curs en regressava amb la Llicència d'Execució i la felicitació calorosa de tot el tribunal.

—Però aquesta noia és un cas de dotació! — férem nosaltres, admirats.

No descobrírem res. Per un cas de dotació la tenien els que seguien de prop els seus avenços i com un cas de dotació es revelà aquell any als exàmens de l'Ecole Normale de Musique.

Rosa Balcells donà, l'estiu passat, una sèrie de concerts per diverses Associacions de tot Catalunya. Aquests concerts hagueren d'ésser interromputs per tal com el començament del nou curs la cridava a París.

Sota el guiatge de l'excellent professora Madame Micheline Kahn, la nostra jove arpista ha fet un curs brillant, el darrer de la seva carrera musical.

Volem consignar que aquests estudis a l'Ecole Normale de Musique els ha fet en qualitat de becària de la Fundació Maria Patxot i Rabell.

Ara, Rosa Balcells ja està en disposició oficial de fer conèixer el seu art. Acaba de passar la darrera prova davant d'un tribunal format pels mestres Pierre Jamet, Rangel i Mangeot. Li ha estat atorgada la Llicència de Concerts. Ja pot planejar itineraris de recitals emparant-se en l'entusiasme de la seva edat i en la distinció de les seves execucions.

Totes les admiratives allusions a la seva «souplesse», a la seva sorprenent musicalitat, es faran fermes ara que començarà el veritable contacte amb els públics.

Rosa Balcells empendrà la propera temporada una «tournée» de concerts per Catalunya i per la resta de la Península.

Saludem la seva aparició.

R. X.

"MIRADOR" TEATRAL

El cas de Meyerhold

Meyerhold, el cèlebre director del Teatre Artístic de Moscú, ha tancat per dos mesos les portes del seu establiment, però aquest període de vacances no vol pas dir de tranquil·litat. Meyerhold està neguitós. Tota la crítica soviètica es dedica a una forta campanya contra la darrera obra de la temporada, *Una llista de beneficis*, del jove autor Olesa. L'heroïna de l'obra, una noia que es diu Gontxarova, se'n va a París per tal de conèixer millor el món maleït del capitalisme.

Meyerhold

«Bestiesa! Obra hipòcrita i contrarevolucionària!», han dit els crítics oficials, i han exigit que l'obra fos retirada i que el director del teatre hagués de donar explicacions. «El Club dels Escriptors és l'únic competent en la qüestió», ha allegat Meyerhold. I per això en el local de l'esmentat Club, davant de cinc cents escriptors, els actors de la companyia de Meyerhold representaren les escenes incriminades. Acabat l'espectacle, un silenci glacial. Ningú no aplaudí. En mig d'aquest silenci, K. Rader, el principal acusador, s'alçà per dir:

—La concepció d'aquesta obra és execrable i estúpida. Es una prova d'excessiva audàcia voler ressuscitar l'escepticisme de la *intelligentzia* i mostrar als proletaris escenes desmoralitzadores de la vida de París, susceptibles de remoure la seva fe. Aquesta obra ha d'ésser esborrada immediatament del repertori revolucionari i els responsables d'aquest escàndol mereixen un càstig sever.

Meyerhold provà de defensar-se invocant la llibertat artística, però la seva defensa fou ofegada per l'escàndol i les increpacions.

Sobre Ferenc Molnàr

Un amable comunicant hongarès — Olivier Brachfeld, si no hem interpretat malament la seva firma — ens adreça algunes observacions sobre Molnàr, a propòsit de l'article aparegut aquí mateix del nostre col·laborador Enric Laporta. Heus-en ací l'essencial, ja que els elogis a MIRADOR, per bé que agraint-los molt, preferim guardar-nos-els.

«Veig que a Catalunya — diu — hom està mal fixat sobre la importància de Ferenc Molnàr. En el teatre hongarès figura classificat com a «teatre d'exportació», amb alguns altres autors — en diem «autors» per subratllar la diferència entre «autor» i «artista», entre negociant i escriptor — semblants que no han assolit la popularitat d'ell a l'estranger. Però essent dels nostres, si té èxit a l'estranger, sempre és un èxit hongarès de què felicitar-nos. Preguem, però, als homes de lletres catalans de no identificar Molnàr amb el teatre hongarès. Això seria el mateix error que cometen els castellans, als quals un hàbil traductor hongarès només ha fet conèixer allò que ha cregut adaptat al temperament ibèric, i ara creuen que la nostra literatura és *meramente humorística* i que no hi ha altre autor hongarès que Ferenc Herczeg, autor dels *Gyurkovics*. (I encara, a Hongria, Herczeg no és pas en primer lloc l'autor dels *Gyurkovics*, sinó d'altres novelles i peces de teatre infinitament superiors.)

»A Hongria no hi ha cap crític ni cap home de gust que gosi comparar un Molnàr (o un Herczeg) als nostres escriptors verament importants: Babits, Kosztolànyi i d'altres. (Amb un amic català preparo una traducció espanyola d'*El fill de Virgili Timàr*, de Babits.)

»El senyor Laporta té la gentilesa de proposar la incorporació de Molnàr a la literatura catalana. Li agraeixo la idea, però sigui'm permès de remarcar modestament que hi ha d'altres autors sens dubte superiors a Molnàr, i que àdhuc tractant-se de Molnàr, cal escollir almenys el que restarà de la seva obra: una encisadora novelleta, *Els brivalls del carrer Pàl*, o bé, si es vol teatre, *El Diable*, obra que és a la base dels seus èxits i que l'inoblidable Zacconi era el primer de passejar a través d'Europa. Traduïu Molnàr, però traduïu també el que nosaltres jutgem millor.»

AIGUA DE ROCALLAURA
A DEU MÉS RICA DEL MÓN
Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà radicalment amb
AIGUA DE ROCALLAURA
S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres
Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELASTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATISSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

NOVETATS PER AL BANY I LA PLATJA
CAUTXÚ CATALÀ
CORTS CATALANES 615
Sucursals: Ronda de Sant Pere, núm. 12, i Passeig de Gràcia, núm. 127

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'àcid úric
GRÁFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALISA EL REUMA
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaz i el recomano amb freqüencia.
DR. A. R. SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES I LES ARTS

LITERATURA I PAISATGE

Poesia de jardins

Aconsellaria Racine per a llegir sota una llum aplomada i precisa, caient perpendicular damunt de la mar nostra. I aquesta vegada, i un cop sabuda la tragèdia de Fedra o d'Atalia, aturaríem lentament la mà que fa girar les pàgines, allà on els versos de la jovenesa hi són impresos. I finalment, per una secreta complaença, posaríem silencis atents damunt de la *Promenade au Port-Royal des Champs*. Es curiós que pròxims a la guillotina horitzontal i exacta de la mar, trobem plena de gràcia la poesia geomètrica de Racine. Ben mirat, però, la lògica no està pas massa lluny d'aquest fenomen; i la precisió feta de netedat i de línia pura ens corprenen alhora vivament.

A les èpoques de mesura i d'ordre (tots els períodes clàssics i neoclàssics) una voluntat de perfecció envaeix la humanitat. Hom sotmet a regles les danses i les tragèdies, les cerimònies i els jardins. Boileau, preceptista, Scarlatti, compositor, Mengs, pintor i Lenôtre, jardiner, es corresponen exactament. Hom podria escriure una història de l'art fullejant una història del vestit o del pentinat.

Quan Racine construeix aquelles dècimes exactes que semblen de matèria noble i polimentada, sentim pròxima la geometria dels jardins de Compiègne o de Chantilly. Quan Lamartine escriu *Le lac*, ens envolta de tenebra imprecisa; de negres avets i de roques salvatges. Hi ha una resplendor de dia i una confusió de nit, contraposades. El «voici des détails exacts» stendhalià no serà mai un signe romàntic; Stendhal no ho era. Per això, ell ho va veure molt clar, era un home fora de la seva època.

El paisatge poètic és una fita molt clara per a precisar l'actitud literària d'un període determinat. Hom sap que als períodes clàssics i neoclàssics s'estimen paisatges plens de serenitat; la ficció del *Segle d'Or*, on pastors i pastoretes toquen, idíllicament, el flabiol i el tamborí és un producte d'aquests períodes. Ficció absoluta, car no hi ha cap poeta que pensi deixar, seriosamente, la seva ciutat complicada i tumultuosa, per a cercar una serenitat i una tranquil·litat, que, segurament, ell sap problemàtica.

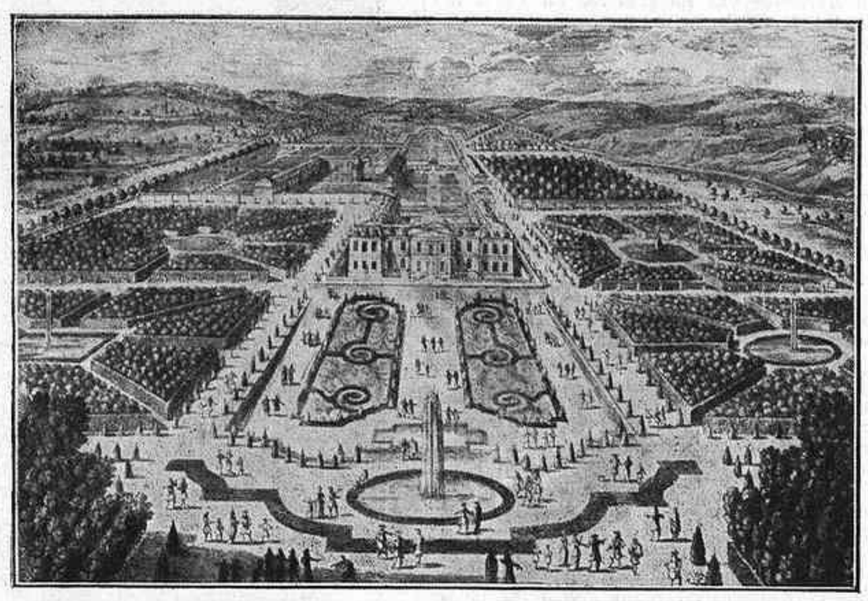

El jardí i el castell de Louvois (segle XVII)

Per això el que fa preferentment és *inventar-se un paisatge*; un paisatge que, ara, no pot ésser altra cosa que un producte d'intel·ligència i de mesura: un jardí. Aquest jardí tindrà línies estirades i boixos afaitats; tot estarà sotmès a una línia primera de geometria i d'ordre. Inclourà, curosament estendartitzades, totes aquelles coses que han de plaure a un temperament enyoradís de les coses rústegues (*però, no pas massa.*)

Es evident, però, que a mesura que el segle XVIII va escolant-se, el gust per la natura lliure es va imposant. Això és, ni més ni menys, que el Romanticisme arriba. Tot allò que constituïa el gust antic és refusat violentament. Als jardins italians s'oposen els parcs anglesos; als estanys silenciosos, revols eixelabrats; a les plantes retallades, salzes desmaiats i arbredes despentinades. Neix un gust per la muntanya. Es curiós que abans no apareix cap testimoni grat a l'alpinisme. Castro cita aquella frase de Lope de Vega, on parla de Toledo «ceñido de un alto *aunque* agradable monte». Abans la muntanya és quelcom salvatge i perillós. Ara és un símbol de força i de rebellió. Azorín assenyala el gust pre-romàntic de Jovellanos per la *sierra* castellana. Daniel Mornet (*Le sentiment de la Nature en France de J.-J. Rousseau à Bernardin de Saint-Pierre*) precisa totes les etapes d'aquesta evolució.

El pas del jardí a la natura lliure (muntanya, bosc, cascada) pot donar-nos la línia evolutiva que va del neoclassicisme al romanticisme. No podria, però, incloure's en aquesta duplicitat — ordre i desordre — la visió total de la natura en les obres literàries i artístiques. Paral·lelament al *descobriment* de la muntanya (de la seva qualitat estètica), van descobrint-se, d'una banda, noves estacions amb sentit poètic. La primavera i l'estiu, cotitzades fins aleshores, deixen pas, en el període romàntic, a l'autumne i l'hivern. Eugeni d'Ors assenyalava el nostre temps com a descobridor de la bellesa dels paisatges de neu. Il·lustraríem aquest fet, que té segurament la seva naixença en els esports d'esquí, amb unes teles recents de Pere Pruna.

Anotem també — per a comentar més endavant — la desaparició dels arbres com a element inexcusable del paisatge literari, i la iniciació del culte a la terra nua que ha fet triomfar, sobretot, la generació castellana de 1898.

GUILLEM DIAZ PLAJA

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE
LLIBRES
FRANCESOS
CASTELLANS
ANGLESOS
ITALIANS
els trobareu a l'antiga **Llibreria Francesa** 8 i 10 Rambla del Mig

Carta de París

Després d'una passejada d'un parell de mesos per terres europees, he tornat a temps de votar l'Estatut. Però, no us esvereu; que la meva intenció no és pas descriure paisatges més o menys coneguts o les «emocions» d'un vol París-Berlín.

He tornat de fora en una època de l'any en què la vida artística reposa i, en canvi, la vida social està en plena efervescència. I com que aquesta pàgina està reservada per la vida que reposa, el més lògic seria, també, descansar. I aquest era el meu propòsit si no hagués intervingut el carter, el qual ha tingut la bona pensada d'entregar-me una carta d'un dels meus amics de París que més bé coneix l'estat actual de l'art que es fa i es desfà en aquella capital.

En aquesta lletra hi ha una mena de biografies esquemàtiques dels principals artistes catalans que actualment es troben a París, i em sembla d'interès reproduir-ne alguns fragments.

Amb permís del lector, doncs, i sense comptar amb el del meu amic, començo a copiar:

«*Marian Andreu*: Exposa correntment al Saló des Tuileries i Tardor. Celebra exposicions individuals amb èxit de venda. Ben relacionat, sobretot en el *milieu* sud-americà. Protegit de l'Eugenio d'Ors i la senyoreta Acevedo. Persona influent en l'Amèrica llatina. Artista habilíssim, però no ha sabut o no ha pogut imposar el seu art en el moviment parisenc.»

«*Josep Biosca* (natural de Lleida): Poc conegut o gens a Barcelona. Deixeble de Borrell i Nicolau. De jove va marxar cap a França, on féu l'aprenentatge al taller de Gustau Violet, després a can Manolo i per últim amb En Maillol. Al cap d'un temps es separa del guiatge de Maillol i es planta pel seu compte. Treballa un temps per En Gargallo i després pel ceramista Llorens Artigas. Exposa per primera vegada als Independents; després torna a Ceret amb En Manolo i torna a París, on comença a treure el nas. Bon xicot, un pagès filòsof, en el bon sentit de la paraula. Excellent cuiner. La seva escultura és graciosa i influenciada per Maillol.»

Té raó el meu comunicant en anotar que l'obra de l'escultor Josep Biosca és gairebé desconeguda a Barcelona. En la passada exposició dels artistes catalans a la Galeria Billiet, organitzada per la Casa de Catalunya de París, vaig veure, per primera vegada, escultures de Biosca, les quals—com diu molt bé el meu amic—són gracioses i amb certes influències de Maillol. Així i tot, és un artista força interessant.

«*Josep Clarà*: Ja el coneixeu prou a Barcelona. Artista ben relacionat, però a *l'écart* del moviment.»

«*Duran-Camps*: Fa tronar i ploure parlant; pintant es comprimeix una mica i fa molt soroll i poques nous.»

«*Pere Daura*: De jove començà amb dibuixos molt espirituals i acabà amb pintura a plena pasta. Virtuós però poc consistent.»

«*Gargallo*: Les seves obres són molt apreciades en el mercat. Clientela assegurada.»

«*J. M.ª Gol*: Ara com ara, la seva pintura té molt poc interès. Els vidres—i la propaganda a l'americana—ja ho coneixeu.»

«*J. González*: Vingut a París amb En Picasso. Es del temps de la «Jamancia». Bon xicot i ros. Ultimament ha fet unes escultures en guix i metall seguint les troballes de Gargallo. Bé d'ofici, però mancat de personalitat.»

«*J. Torres-Garcia*: Inquietud, molta inquietud, massa inquietud.»

«*Joan Junyer*: Un jove que promet molt. Ambiciós i té motius per ésser-ho.»

«*Ernest Maragall*: Cada dia s'afina més.»

«*Miquel Massot*: El braç dret i esquerre de Josep Maria Sert.»

«*Joan Miró*: El nostre internacional. Deu la glòria als sobrerealistes, encara que aquests companys estigueren a punt de penjar-lo en el seu taller de la rue Tourlague.»

«*Josep Mompou*: Bo; no cal insistir perquè ja el coneixeu.»

«*Pau Planes*: President de la Casa de Catalunya.»

«*Joan Rebull*: Un as de debò.»

«*Josep de Togores*: Un altre valor important, que ens honora, però desigual en certes èpoques.»

«*Pere Pruna* i *En Créixams* valen més or del que pesen, si bé, ai las!, són més vius que savis.»

JOAN JUNYER. — Pintura

«*Màrius Vives*: Home pintoresc i escultor discret.»

«*Pere Ysern i Alié*: La seva millor condició és la d'ésser amic de Xavier Nogués.»

«*Josep Lorens Artigas*: Relacionat amb el bo i millor de París. Té fama de viu, però encara ho és més. Es considerat com un dels millors ceramistes actuals.»

«*Pere Ynglada*: Exquisit dibuixant. No es deixa escapar cap *première*. Bona clientela a Londres.»

«*Josep Maria Sert*: El pintor més conegut en el gran món, célebre entre tots els milionaris que saben llegir i escriure, que no són molts, però són els bons. Pintura de gran envergadura; més bona del que opinen els puristes, però no tant com suposen els seus aristocratíssims admiradors.»

I aquí acaben les biografies en la carta del meu amic. Si us han agradat, digueu-m'ho, que el felicitaré de part vostra.

MÀRIUS GIFREDA

Gran èxit del llibre d'actualitat
CATALUNYA i LA REVOLUCIÓ
PER
JAUME AGUADER
Preu: 4 pessetes
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

DISCOS

La música mecànica i els músics

La música està en perill, exclamen els músics d'ençà que, gràcies als mitjans mecànics, els empresaris d'espectacles han substituït els executants en el *fosso* de l'orquestra. De fet, la música s'hauria pogut acomodar perfectament d'aquesta intervenció del maquinisme si els homes haguessin estat raonables. L'artesà no es pensava pas que l'harmoniós treball de les seves mans seria suplantat un dia per l'enginyós moviment del cer, no es pensa pas d'altra banda encara que el somni de l'enginyer és de reproduir mecànicament tot el que les mans han pogut crear.

Fent això, aquest màgic destruirà l'esforç humà meravellós i arribarà a estabilitzar-lo. Actualment és un fet la lluita de l'home amb la màquina. El desenrotllament considerable del film sonor i del disc (films i discos realitzats gràcies als músics), redueix al silenci aquests darrers. Només quan el mal és fet pensen agrupar-se i organitzar manifestacions artístiques susceptibles d'atreure l'atenció dels poders públics.

Estudiades seriosament totes les coses, no sembla que la música mecànica pugui mai reemplaçar la música directa. Primerament per una raó major: la reproducció amplificada d'una obra no està prou al punt perquè els valors sonors siguin justos, és a dir, purs. La nostra orella complaent accepta, davant d'aquest miracle que és l'audició mecànica d'una obra, una pila d'imperfeccions. El mateix que l'ull no pot percebre tots els detalls d'un paisatge, perquè només capta que un sol punt, el mateix igualment el nostre esperit és captat pel punt principal del fragment de música, el tema, la melodia. Mecànicament, l'harmonització forma una mena de tot sonor, els cims del qual resten clars, i les bases del qual es confonen; per convèncer-se'n, bastaria d'enregistrar unes gammes d'instruments i estudiar-ne les vibracions, només aleshores hom s'adonaria que aquesta admirable invenció transforma i sobretot deforma les sonoritats extremes. Seguim, per exemple, sobre una partitura d'orquestra la reproducció d'una obra simfònica; no és pas rar de constatar que la més impecable execució no es reprodueix sinó a la manera d'un paisatge en una aigua límpida, resten uns *flous*, uns efectes, esborrats, perceptibles solament per una orella advertida, però neutres des del punt de vista tonalitat. El rendiment sonor de l'aparell mecànic és desigual, l'arrodoniment dels sons no existeix sinó a l'audició directa, i àdhuc en unes condicions acústiques particulars, la inèrcia primera, els nombrosos contactes paràsits de la matèria redueixen a més a més aquest arrodoniment, aquesta puresa del so, el disminueixen. Aquesta imperfecció inevitable ens ha de forçar a posar el film sonor i el disc en el veritable pla que els pertoca.

L'oient posseeix, amb la música mecànica, uns documents preciosos, comparables com efectes a les impressions policromes reproduint quadros. Podrà fer així la seva educació primera, gràcies al maquinisme, però no experimentarà el sentiment de la beutat real, de la puresa sonora, sinó en el moment de l'audició directa.

Sense l'artista músic el film sonor i el disc restarien muts, és just que l'artista no sigui relegat al rang dels trastos vells, i que una barreja equitativa de música directa sigui imposada en tots els establiments públics i també en les estacions de radiofonia. El disc és en realitat una partitura vivent, destinada a encisar els nostres lleures, la seva difusió en les sales de concerts o a ple aire sobrepassa les seves possibilitats.

Els músics aviat pendran l'ofensiva, i serà curiós de veure com serà resolt aquest conflicte de la màquina i l'home.

PIERRE BLO

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

—Però, què fas?
—Poso el rellotge de sol a l'hora d'estiu.
(*Judge*, Nova York)

—Mira: un duro com no n'hi ha gaires.
—Què té de particular?
—Que és meu.
(*Pages gaies*, Yverdon)

—Quin acudit, posar aquí una pell de plàtan!
(*Judge*, Nova York)

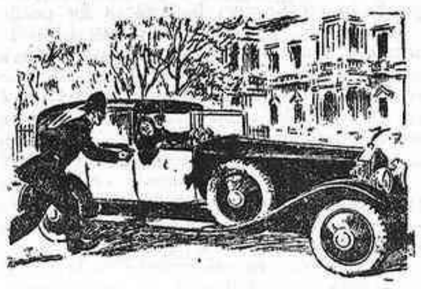

—Ep! Aquest cotxe és del duc de Lancashire i vós no sou el seu xofer!
—Es veritat. M'agrada conduir jo mateix.
(*The Humorist*, Londres)

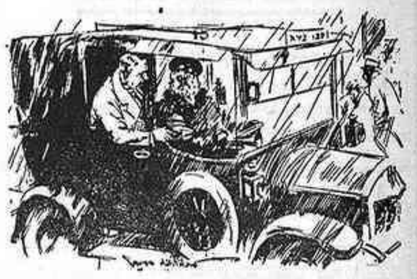

—Us he dit d'anar a Trafalgar Square i fa mitja hora que donem voltes.
—Perdó, us havia pres per estranger.
(*The Passing Show*, Londres)

—Que ja no envies poemes a les revistes?
—Home, ara, amb les noves tarifes de correus, jo mateix els tiro al cove.
(*The Passing Show*, Londres)

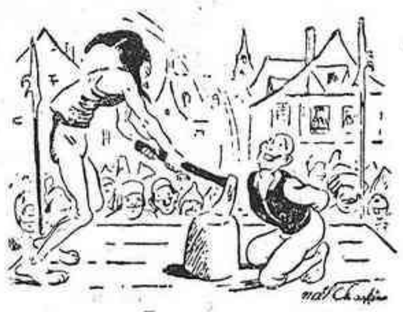

UN BROMISTA

El reu.—Quin espant que m'heu dat!
(*Ric et Rac*, París)

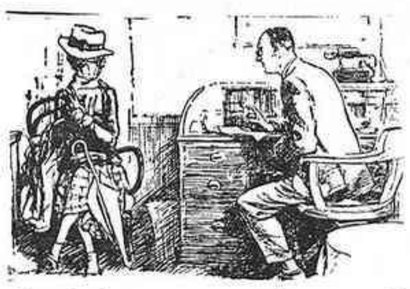

—Es absolutament necessari que porti la fotografia per al passaport?
—Em temo que sí, senyora.
(*Punch*, Londres)

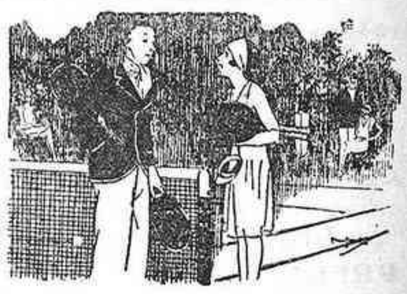

—Estem en forma, aquesta temporada?
—Ja ho crec! Arribo a escriure jo mateix els meus articles sobre tennis.
(*Happy Magazine*, Londres)

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES TARIFES DELS SERVEIS PÚBLICS DE TRANSPORT "EN COMÚ" A BARCELONA

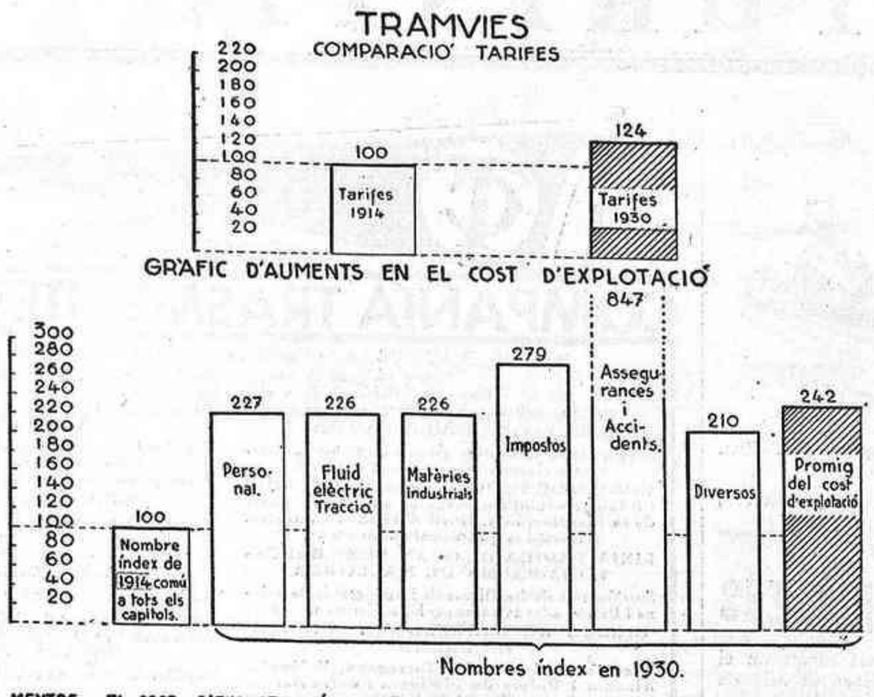

MENTRE EL COST D'EXPLOTACIÓ DE 1930, COMPARAT AMB EL DE 1914, HA SOFERT UNA PUJA DEL 142%, LES TARIFES NOMÉS HAN SOFERT UN AUGMENT DEL 24%.

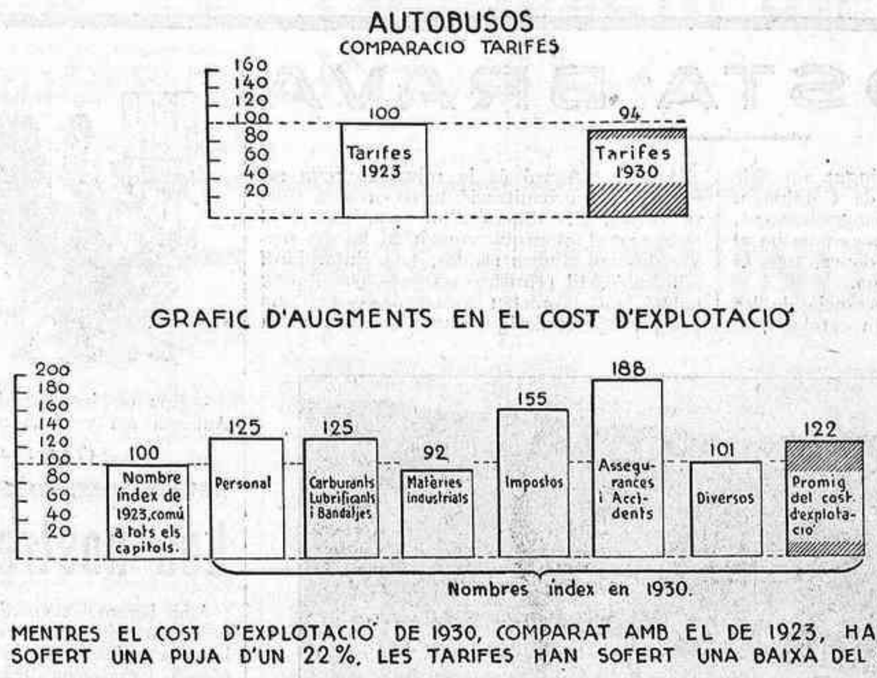

MENTRES EL COST D'EXPLOTACIÓ DE 1930, COMPARAT AMB EL DE 1923, HA SOFERT UNA PUJA D'UN 22%, LES TARIFES HAN SOFERT UNA BAIXA DEL 6%

AQUESTS EREN ELS COSTOS D'EXPLOTACIÓ ABANS DE LES MILLORES CONCEDIDES DARRERAMENT AL PERSONAL. ESTABLERTES JA AQUESTES, EL CAPÍTOL DE PERSONAL S'HA ELEVAT A 299 A TRAMVIES I A 170 A AUTOBUSOS.

TRAMVIES DE BARCELONA, S. A.
COMPANYIA GENERAL D'AUTOBUSOS DE BARCELONA, S. A.

«TRAMVIES DE BARCELONA, S. A.», «COMPANYIA GENERAL DE TRAMVIES», «TRAMVIES DE BARCELONA A SANT ANDREU I EXTENSIONS, S. A.» i «COMPANYIA GENERAL D'AUTOMNIBUS DE BARCELONA, S. A.», tenen l'honor d'informar el públic que en concedir augments de sou i altres millores a llur personal, com a conseqüència de reunions celebrades sota la presidència del ciutadà alcalde de Barcelona, feren present, com a qüestió prèvia, que no podrien complimentar els acords que es prenien, mantenint les tarifes que actualment regeixen en els mitjans de transport que exploten, i com sigui que des de 1 de juliol passat les Companyies esmentades han implantat els augments i millores convinguts amb el personal, es troben ja en la necessitat de procedir dintre els límits fixats per les respectives concessions, a les modificacions de llurs tarifes que es detallen a continuació i que començaran a implantar-se successivament, en les línies d'aquestes Companyies, conforme s'avisarà en cartells fixats en els cotxes.

Barcelona, agost de 1931

TRAMVIES

NOVES TARIFES

Els bitllets actuals de 10, 15 i 20 cèntims sofriran un recàrrec del 20 per 100, és a dir, que valdran 12, 18 i 24 cèntims, respectivament. Amb la finalitat de poder fer efectives aquestes quantitats, s'expendran uns carnets de tiquets, de 6 cèntims el tiquet (carnet de 20 tiquets, 1'20 pessetes). Contra lliurament del nombre de tiquets necessari, el cobrador facilitarà al passatger el bitllet del preu respectiu, o sigui en aquesta forma: 2 tiquets es canviaran per un bitllet de 12 cèntims; 3 tiquets per un de 18; 4 tiquets per un de 24.

Els esmentats bitllets de 12, 18 i 24 cèntims podran solament ésser canviats per tiquets. Els passatgers que no posseeixin tiquets per adquirir-los, pagaran en efectiu, i els cobradors els lliuraran uns altres bitllets que tindran un augment de 5 cèntims sobre els preus actuals, és a dir, que el bitllet actual de 10 cèntims valdrà, pagant en efectiu, 15 cèntims; el de 15 cèntims actual en valdrà 20; i el de 20 cèntims actual en valdrà 25.

Els bitllets actuals de 25 cèntims i superiors valdran únicament 5 cèntims més de llur preu actual i seran percebuts pels cobradors solament en efectiu, és a dir, que per ells no s'admet el canvi per tiquets.

Tots els cobradors de tramvies tindran carnets de tiquets per tal de facilitar-los al públic. (Carnet de 20 tiquets, 1'20 pessetes.)

AUTOBUSOS

NOVES TARIFES

Línia "A"

		Cts.
Avinguda del 14 d'Abril-Casanova	a Plaça de la Universitat	15
Aribau-Provença	a Plaça de Catalunya	15
Plaça de la Universitat	a Plaça de l'Angel	15
Plaça de Catalunya	a Plaça de Palau	15
Via Laietana-Més Alt de St. Pere.	a Estació de M. Z. A.	15
Avinguda del 14 d'Abril-Casanova.	a Plaça d'Urquinaona	20
Aribau-Provença	a Via Laietana-Més Alt de St. Pere.	20
Aribau-Aragó.	a Plaça de l'Angel	20
Plaça de la Universitat.	a Plaça d'Antoni Lòpez	20
Plaça de Catalunya	a Estació de M. Z. A.	20
Avinguda del 14 d'Abril-Casanova.	a Estació de M. Z. A.	25

Línia "B"

		Cts.
Sans.	a Corts-Urgell	10
Plaça d'Espanya	a Plaça de la Universitat	10
Sans.	a Plaça de la Universitat.	15
Plaça d'Espanya	a Plaça de Catalunya	15
Corts-Urgell.	a Plaça d'Urquinaona	15
Plaça de la Universitat.	a Saló de Fermí Galan	15
Plaça de Catalunya.	a Castillejos	15
Arc de Triomf.	a Sant Martí (Quatre Cantons)	15
Corts-Urgell.	a Saló de Fermí Galan	20
Plaça de Catalunya.	a Sant Martí (Quatre Cantons)	20
Corts-Urgell.	a Castillejos	25
Plaça de la Universitat.	a Sant Martí (Quatre Cantons)	25
Sans.	a Sant Martí (Quatre Cantons)	30

Línia "C"

		Cts.
Drassanes	a Plaça de la Universitat	10
Marquès del Duero-Comte del Asalto	a Plaça de Catalunya	15
Mercat de Sant Antoni	a Arc de Triomf	15
Mercat de Sant Antoni	a Clot (Plaça)	25
Marquès del Duero-Comte del Asalto	a Clot (Plaça)	30
Drassanes	a Clot (Plaça)	35
Mercat de Sant Antoni	a Carrer d'Estévanez	30
Plaça de Catalunya.	a Clot (Plaça)	20
Plaça de Catalunya.	a Sant Andreu (Carrer de Sta. Marta).	35
Arc de Triomf.	a Clot (Plaça)	15
Arc de Triomf.	a Carrer d'Estévanez	20
Arc de Triomf.	a Sant Andreu (Carrer de Sta. Marta).	30
Arc de Triomf.	a Sant Andreu (Fielat)	35
Clot (Plaça)	a Carrer d'Estévanez.	15
Castillejos	a Navas de Tolosa	15
Navas de Tolosa	a Tallers Hispano-Suiza	15
Clot (Plaça)	a Sant Andreu (Carrer de Sta. Marta).	20
Clot (Plaça)	a Sant Andreu (Fielat)	25
Carrer d'Estévanez	a Sant Andreu (Carrer de Sta. Marta).	15
Carrer d'Estévanez	a Sant Andreu (Fielat)	20
Passeig de Fabra i Puig	a Sant Andreu (Fielat)	15
Drassanes.	a Sant Andreu (Fielat)	40

Línia "D"

		Cts.
Rambla de Prat	a Passeig de Gràcia-Aragó	15
Passeig de Gràcia-Aragó.	a Plaça de l'Angel	15
Plaça de l'Angel	a Barceloneta	15
Plaça de Catalunya	a Plaça de Palau	15
Passeig de Gràcia-Provença	a Plaça d'Urquinaona	15
Passeig de Gràcia-Aragó.	a Plaça d'Antoni Lòpez	20
Passeig de Gràcia-Provença	a Plaça de l'Angel	20
P. de Gràcia-Avinguda 14 d'Abril.	a Plaça d'Urquinaona	20
Rambla de Prat.	a Plaça de Catalunya	20
Plaça de Catalunya	a Barceloneta	20
Rambla de Prat.	a Barceloneta	25

Línia "E"

		Cts.
Travessera-Vallespir	a Provença-Entença	10
Travessera-Vallespir	a Urgell-Provença.	15
Provença-Entença	a Urgell-Corts	15
Urgell-Provença.	a Plaça de la Universitat	15
Urgell-Corts	a Plaça d'Urquinaona	15
Plaça de la Universitat.	a Estació del Nord	15
Travessera-Vallespir	a Urgell-Corts	20
Urgell-Corts	a Estació del Nord	20
Urgell-Provença.	a Plaça d'Urquinaona	20
Travessera-Vallespir	a Plaça de Catalunya	25
Provença-Entença	a Plaça d'Urquinaona	25
Urgell-Provença.	a Estació del Nord	25
Travessera-Vallespir	a Plaça d'Urquinaona	30
Provença-Entença	a Estació del Nord	30
Travessera-Vallespir	a Estació del Nord	35

S'anunciarà en els cotxes de cada línia, respectivament, la data d'implantació en ella de les modificacions a dalt ressenyades

COMPARACIÓ DE LES TARIFES DELS TRANSPORTS "EN COMÚ" DE LES PRINCIPALS CAPITALS EUROPEES AMB LES DE BARCELONA

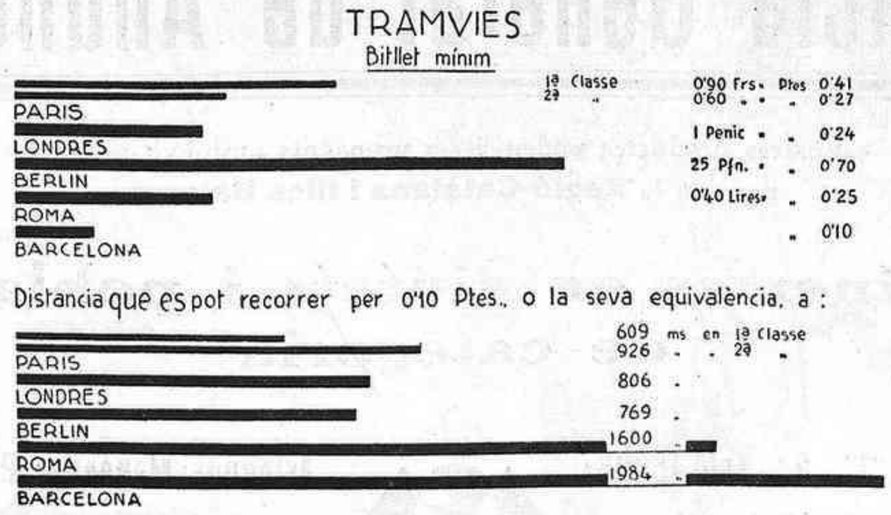

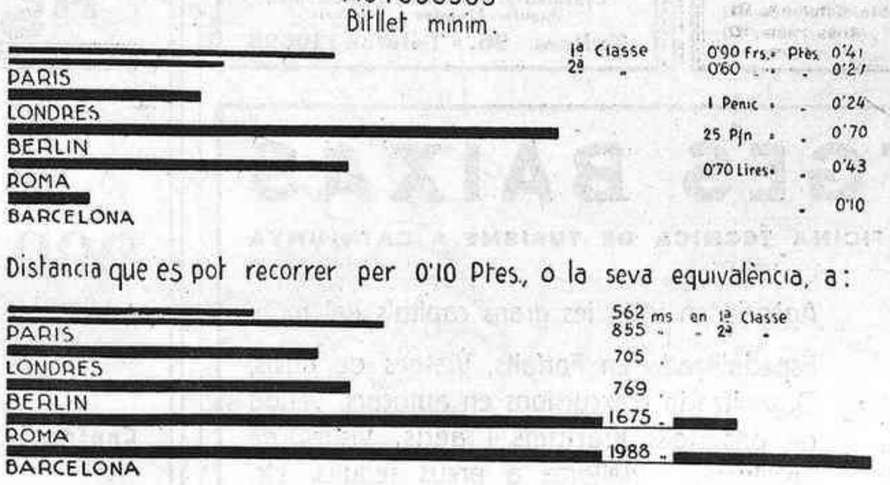

BARCELONA ES LA CIUTAT QUE POSSEEIX LES TARIFES MÉS ECONÒMIQUES DE TOTES LES CAPITALS EUROPEES. A LES DITES CAPITALS TOTS ELS SERVEIS ACABEN ENTRE 10 I 11 DE LA NIT. A BARCELONA LA MAJOR PART DE LES LINIES TRAMVIARIES ELS PERLLONGUEN FINS PROP DE LES 2 DE LA MATINADA I EN ALGUNES LINIES EL SERVEI ES PERMANENT.

Ministerio de Cultura 2006

MIRADOR TURÍSTIC

LA COSTA BRAVA

La Costa Brava ha esdevingut un dels principals objectius turístics de Catalunya, i de veritat que s'ho val. Geogràficament, podem dir que comença a Blanes i acaba al Port de la Selva; comprèn, doncs, tota la costa de la província de Girona.

Deixant de banda la importància de les capitals d'aquest tros de costa catalana, el que més n'estimem són els seus petits poblets i les seves ermites penjades a dalt d'una roca costera. Des d'aquests miradors, talment sembla que sentiu glatir millor la nostra terra i us en enamoreu més profundament.

Una cala de Bagur

El primer que es troba venint de Barcelona, és Santa Cristina. Potser que sigui el més petit de tots ells; guanya, però, als altres per la frondositat de la seva costa i la devoció popular de la seva santa. Seguint per la carretera de Lloret a Tossa, a cada revolta trobeu un mirador més alt, i quan de nit arribeu a la petita vila, una calma que contrasta amb la grandiositat del camí us arreplega i brinda la beutat d'una serenor tèbia que, junt amb el retall de les torratxes de la «Ciutat vella» en l'ombra, us fa somiar contes i rondalles de gestes meravelloses. Tossa és el millor poble d'aquest tram primer de costa. La «Ciutat vella», curulla de flors i herba fresca, amb les cases petites pintades de blanc i blau, el platejat de la pedra envellida i uns mariners barbuts xuclant la pipa talment com si fossin trets d'una comèdia, us enamora i badeu asseguts hores i hores a la porta de l'hostal de Ca la Maria Angela veient com desfila la vida tranquilla d'aquell poble mariner. Crec jo que Tossa és el poble on els forasters passen més hores asseguts veient qui passa.

Si sou a Sant Feliu, no deixeu d'anar a S'Agaró. S'Agaró és la primera prova seriosa d'una urbanització turística a la Costa Brava. Els diners d'un entusiasta i el bon gust d'un arquitecte gironí ha fet néixer damunt d'unes roques, una ciutat jardí admirable. El primer cop que aneu al petit poblet us prometeu construir-vos-hi una casa, i aquest desig se us fa més ferm a mida que l'aneu coneixent. Quasi diria que S'Agaró és el punt de la Costa Brava que té el mar més blau i el cel més net.

Deixeu S'Agaró per anar a Sant Jordi, Palamós, la Fosca (el Jeroglífic), i si tireu més amunt, aneu alerta, que comenceu el millor tros de la costa. Hores senceres m'estaria abocat al far de Sant Sebastià, en el mirador de la seva ermita, fins que tingués els ulls cansats de tant mar i tant cel, amb aquell petit bot, que passa per sota, pescant peixos amb fitora. Al costat de Sant Sebastià, Calella, i més enllà, Bagur, els dos pobles més blancs i petits de la Costa Brava. En aquest tros tot són cales, puntes i roques foradades. Una excursió amb canot per Aigua Blava, el Cap Negre, i per arribar-se si es pot a les illes Medes, us descobrirà totes les belleses d'aquest tros de costa. Les Medes, tres illots en mig del mar, sense altra importància que ésser tres illots, i en front una perla: l'Estartit. A l'Estartit, un dinar amb llagosta a can Massaguer, servit en l'escullera; un porró de vi negre, una copeta de rom, i un pessic de tabac ros dintre la pipa, us faran continuar amb recança l'excursió.

Per Torroella a l'Escala i d'aquí a Ampúries, a fer una mica de savi. Visiteu les ruïnes, i si teniu temps encara, hi ha un poblet petit amagat en la platja, Sant Pere Pescador, que és una meravella. Aneu-hi.

A Castelló d'Empúries, en mig d'una plaça indigna del monument, hi ha una església més gran que una catedral, amb dotze apòstols i un Crist a la façana. Es un monument amagat dintre el poble, en veure el qual creieu que heu estat vós qui l'ha descobert.

I anem a dormir a Roses. Roses dóna nom al seu golf i és el millor punt per veure'l. L'aigua és més clara a Roses que enlloc. Abocats al seu port, veureu els peixos i els pops nedant, uns fanals de senyals vermells i verds que es reflecteixen en l'aigua i en la nit la tenyeixen de colors.

Una carretera complicada us portarà a Cadaquès, lloc de repòs de catalans selectes, en el qual esteu ja acabant la Costa Brava. Us faltarà tan sols l'epíleg cinematogràfic de Port de la Selva, on millor que enlloc veureu el bes de l'aigua, la muntanya i el cel, els tres protagonistes d'aquesta excursió. Si en arribar a Port de la Selva teníeu projectat de tornar-vos-en per l'interior, ben segur que no ho fareu: tornareu pel mateix camí que heu vingut. La Costa Brava es passa i es torna a passar cent vegades i cada vegada l'estimeu més.

Un altre dia parlarem dels mitjans de comunicació d'aquesta Costa.

LLUÍS MUNTANYOLA

—Ens en haurem de quedar una altra. Aquesta em ve una mica estreta.

(*The Passing Show*, Londres)

Les nostres platges

Amb lamentable exactitud hem comprovat el que l'altre dia en aquestes planes es deia de la poca estètica que hi havia en les nostres platges. I encara més trist que el desordre anàrquic que era comentat, és veure-les plenes de papers i de deixalles de menjar que hi abandonen tots o la major part dels banyistes.

Es un fet molt estès a casa nostra, tal vegada incomprensible, que els amants del mar deixin les platges tan desordenades i sense un tros de net per poder-s'hi installar i que donen una impressió horrible als viatgers, tant catalans com forasters, que passen per les nostres imponderables costes per fruir de la bellesa del mar en veure-les plenes de papers, sobrants dels àpats, etc.

Aquest espectacle — no gens recomanable — pot ésser evitat amb un xic de voluntat, procurant, en installar-se en la platja, d'ordenar les casetes una mica perquè puguin oferir una visió de platja model d'orientació i bon gust, i, en anar-se'n, procurant aplegar tots els papers per cremar-los, i d'aquesta manera quan hi torneu la trobeu neta i bella i eviteu la trista impressió que produeixen als viatgers que les veuen.

Els nostres Centres Excursionistes fan aquesta recomanació a llurs socis, ja que no és gens agradable que quan arribeu a un lloc no sapigueu on installar-vos per descansar o menjar, tot estant fet un fàstic.

La vostra dignitat de catalans us ho imposa, per tal d'oferir les nostres platges amb la seva bellesa, riquesa i art pròpies.

HERMETES GIOL NICOLAU
Secretari de la Comissió de Turisme del Govern de la Generalitat de Catalunya.

—He tardat dotze anys a adonar-me que no tenia cap talent.
—I és clar, heu renunciat a escriure.
—Impossible! Llavors ja era cèlebre!

(*Nebelspalter*, Viena)

COMPAÑÍA TRASMEDITERRÁNEA

MADRID: PLAÇA DE LAS CORTES, 6.—BARCELONA: VIA LAIETANA, 2
Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Norn d'Africa, Canàries, Guinea Espanyola

LINIA RÁPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-CÁDIZ-CANARIES
Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus
CIUDAD DE SEVILLA i CIUDAD DE CÁDIZ
Linia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Africa i Canàries. Sortides quinzenals el dijous.

LINIA RAPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA
Sortides tots els dies (llevat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus
'CIUDAD DE BARCELONA i "CIUDAD' DE PALMA"
Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LINIA RAPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA i TERRITORIS DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)
Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Càdiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monròvia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

LINIA RAPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA i VALENCIA
Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores. Sortides de València: dimecres i dissabtes a les 19 hores
Servei prestat per la motonau
"CIUDAD DE VALENCIA"
Primera: 32'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.

Servei ràpid setmanal Mediterrània-Cantàbrica
Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.

LINIA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA i VICEVERSA
Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores.

Servei comercial entre la Península, Nord d'Africa i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània
Sortides quinzenals

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA i MELILLA

DELEGACIO DE LA COMPANYIA A TOTS ELS PORTS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

A MONTSERRAT EN AUTOMOBIL

Servei diari i sense transbordaments. Sortida **Plaça Universitat.** SERVEI POPULAR. Sortida de Barcelona: 6'30 matí. Anada i tornada, inclòs Timbre de l'Estat. . . . . **8'75 Ptes.**

SERVEI REGULAR. Sortida de Barcelona a les 8 del matí, bitllet d'anada i tornada, **12'30 ptes.**
NOTA: Les tornades són valedores per al dia que es desitgi. - Per encàrrecs i bitllets: **Rambla de Cataluña, 52, pral., Telèfon 10232.**

Balneari de CARDÓ

(PROVINCIA DE TARRAGONA)
Altura: 650 metres sobre el nivell del mar
Temporada oficial: 24 de juny a 24 setembre
Nou propietari: SALVADOR SAMSÓ
Direcció: FELIX BARGUÑÓ

Prodigiosos aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya. Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetes.

Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc. Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes
Xalets per a famílies

Tots els dies auto a Cardó a l'arribada a Mora la Nova, del ràpid sortida de Barcelona a les 8.27 matí.

Referències: S. SAMSÓ, Pòrtic Mercat St. Josep, 4 - Telèf. 18235 - De 4 a 8 tarda
Farmàcia Garreta, Rambla Catalunya, 81
"La Ideal Samaritana", Arcs, núm. 10

Fàbrica d'Articles de Viatge
Joan Casanovas i Companyia
Especialitat en Caixes d'automòbils, Baguls, Maletes i Armaris
Tallers, 26. - Telèfon 10623

VIATGES BAIXAS
LA PRIMERA OFICINA TECNICA DE TURISME A CATALUNYA

Agència en totes les grans capitals del món.
Especialitzada en Forfaits, Viatges de nuvis, Organització d'excursions en autocars, Venda de passatges marítims i aeris, Visites de Catalunya i Mallorca a preus reduïts, etc.

Representant a Espanya de les Companyies: Cosulich Line, Lloyd Triestino, Marittima Italiana, Gerolimich & C., Puglia-Marco u Martinolich, S. I. S., Steua Romana, Aero Expreso Italiana

Rambla del Centre, 33 (Pge. Bacardi) Telèf. 12492

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.er, 2.a.-Tel. 16606
BARCELONA

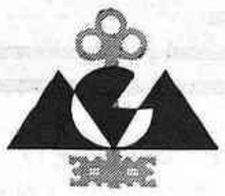

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er
MADRID

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 — Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006